

II. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

ÉLETRE NEVELNI

NAGYVÁRAD, 2018. OKTÓBER 12.

PROGRAMFÜZET, TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK

PARTIUMI KERESZTÉNY EGYETEM

A konferencia szervezői:

PKE, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Tanító- és óvóképző szak

PKE, Neveléstudományi Intézet

A konferencia honlapja elérhető: [itt](#)

A konferencia szervezőbizottsága:

dr. Borbély Julianna – a konferencia elnöke

dr. Balogh Brigitta

dr. Bartha Krisztina

dr. Bordás Andrea

dr. Magyar Sára

A konferencia helyszíne:

Partiumi Keresztény Egyetem, Partium új épület

Nagyvárad (Oradea), 410209, Sulyok István utca, 14–16.

PROGRAM

8.30 – 9.00	Regisztráció	AULA
9.00 – 9.20	A konferencia megnyitója	AMFITEÁTRUM
9.20 – 10.20	Plenáris előadások	AMFITEÁTRUM
10.20 – 10.40	Kávészünet	AULA
10.40 – 12.20	Szekcióelőadások	
12.20 – 12.40	Kávészünet	AULA
12.40 – 14.20	Szekcióelőadások	
14.20 – 15.30	Ebéd	EBÉDLŐ
15.30 – 16.30	Plenáris előadások	AMFITEÁTRUM
16.30 – 16.50	Kávészünet	AULA
16.50 – 18.10	Szekcióelőadások	
18.10 – 18.30	A konferencia zárása	AMFITEÁTRUM

IDŐSÁV TEREM	10.40 – 12.20	12.40 – 14.20	16.50 – 18.10
AMFITEÁTRUM	A művészeti oktatás jelenkori perspektívái 1.	Két- és többnyelvűség, kisebbségi nyelvhasználat az oktatásban	A művészeti oktatás jelenkori perspektívái 2.
P21	Felsőoktatási kutatások 1.	Nevelésszociológiai kutatások	Felsőoktatási kutatások 2.
P22	Neveléstörténeti kutatások 1.	Neveléstörténeti kutatások 2.	Különleges helyzetek
P23	Pedagógusképzés- és továbbképzés, pedagóguskutatások 1.	Pedagógusképzés- és továbbképzés, pedagóguskutatások 2.	Matematikai szakmódszertani kutatások
P01	Alternatívák, szakképzés	A kisebbségi oktatás kihívásai	Gyakorlatközelben

RÉSZLETES PROGRAM

PLENÁRIS ELŐADÁSOK

9.20 – 9.50	
AMFITEÁTRUM	Prof. Dr. Németh András egyetemi tanár, ELTE-PPK, Neveléstudományi Intézet <i>Az előadás címe: Az egészséges, természetközeli életmódra nevelés életreformgyökerei</i>
9.50 – 10.20	
AMFITEÁTRUM	Dr. Fóris-Ferenczi Rita egyetemi docens, BBTE-PPK, Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet <i>Az előadás címe: Kompetencia, tartalom és módszer koherenciája</i>

SZEKCIÓELŐADÁSOK

10.40 – 12.20		
A művészeti oktatás jelenkori perspektívái 1. <i>Szekcióvezető: Bordás Andrea</i> AMFITEÁTRUM	Bordás Andrea	Súgólyuk - egy színházi nevelési program tanulságai
	Fenyves Márk, Balogh Brigitta	A gondolat testvérévé emelt mozdulat – a mozdulatművészet élő pedagógiája
	Géczi-Laskai Judit	Kézművességről pedagógusoknak
	Siposné Tavasz Virág	Az anyag-forma-funkció összefüggésének jelentősége tárgyalkotó tevékenységek során
	Czemmel Antónia Mária	A pedagógus új funkciója, megújuló szerepei az eszmények, értékek, kulturális javak átadása kapcsán, különös tekintettel a művészeti iskolákban tanuló 14-16 éves tanulók körében.
Felsőoktatási kutatások 1. <i>Szekcióvezető: Gál Katalin</i> P21	Kocsis Zsófia	Hallgatói munkavállalás határon innen és túl
	Gál Katalin, Székedi Levente	Digitális kompetenciavizsgálat a Partiumi Keresztény Egyetemen
	Tóth Dorina Anna	Ha már a hibákból sem tanulunk... - A magyar felsőoktatás hátramenetben
	Várad Judit, Szűcs Tímea	Perzisztencia a zeneművészeti felsőoktatásban
	Pásztor Rita, Gál Katalin, Székedi Levente	Diplomás pályakövetési vizsgálat a Partiumi Keresztény Egyetemen
Neveléstörténeti kutatások 1. <i>Szekcióvezető: Fenyő Imre</i> P22	Fenyő Imre	Az Erdélyi Tükör folyóirat köre a Debreceni Egyetemen
	Győre Géza	A pedagógiai szaklapok alapításának helye és szerepe Zsolnai József életművében
	László Lóránt	Nádpálca és lexikon
	Ozsváth Judit	„A nagy időkhöz nagy nemzedék kell” György Lajos, Márton Áron, Domokos Pál Péter és Venczel József ifjúságnevelő tevékenységének kapcsolódási pontjai
	Morvai Tünde	Magyar pedagóguselit Csehszlovákiában
Pedagógusképzés- és továbbképzés, pedagóguskutatások 1. <i>Szekcióvezető: Bús Imre</i> P23	Gölcz Mira	A német nemzetiségi óvó- és tanítóképzés múltja, jelene, jövője
	Salát Magdolna	Tanárképzők a tanulásról
	Vincze Beatrix	Örökbe fogadjuk az iskolát! –a flensburgi Európa Egyetem tanárképzésének egy jó gyakorlata
	Stark Gabriella Mária	A pedagógusképzés intézményi és személyi dimenziója
	Bús Imre	Felsőoktatási kutatások a mai kihívások tükrében

Alternatívák, szakképzés <i>Szekcióvezető: Tódor Erika-Mária</i> P01	Fodor László	A folyamatos fejlődésre való alkalmasság kialakítása mint az iskolai oktatás aktuális alapfeladata
	Benkei-Kovács Balázs	A szakképzési Híd programok módszertani hatásvizsgálata kvalitatív kutatásra támaszkodva
	Kovácsné dr. Duró Andrea	Végzős szakgimnazisták értékorientációja
	Mandel Kinga Magdolna	Otthonoktatás: kiút vagy zsákutca?
	Gelencsérné dr. Bakó Márta	Kérdőíves kutatás az állatasszisztált tevékenység megítéléséről Magyarországon

SZEKCIÓELŐADÁSOK

12.40 – 14.20		
Két- és többnyelvűség, kisebbségi nyelvhasználat az oktatásban <i>Szekcióvezető: Magyari Sára</i> AMFITEÁTRUM	Gölcz Mira	A német nemzetiségi nyelvjárás gyakorlati alkalmazása az oktatásban
	Tódor Erika-Mária	Egy tantervreform esélyei és buktatói
	Magyari Sára	A magyar nyelv és kultúra tükröződése román nyelvű tankönyvekben
	Szilágyi-Benedek Beáta	A szilágynagyfalui roma és magyar kisiskolások spontán beszédének elemzése
	Karászi Éva - Zsuzsanna	A kenyér nyelvi képe a magyar és a román gyermekirodalmi alkotásokban
Nevelésszociológiai kutatások <i>Szekcióvezető: Pásztor Rita</i> P21	Tódor Imre	A középiskolás tanulók iskolai eredményesség-vizsgálata szektorközi összehasonlításban Hargita megyében
	Kátainé Lusztig Ilona	Nevelőszülők szerepe a gondozott gyermekek önálló életre felkészítésében
	Karászi Zsuzsanna	Egyéni és fenntartói jellemzők szerepe a Partiumi Keresztény Egyetem hallgatóinak lemorzsolódásában
	Hideg Gabriella	Értékek és értékváltozások. Általános iskolások és egyetemisták példaképválasztásának változásai
	Nagy Éva	Az oktatáspolitikai antropológiai perspektíva lehetőségei a kisebbségi oktatáskutatásban
Neveléstörténeti kutatások 2. <i>Szekcióvezető: Balogh Brigitta</i> P22	Balogh Brigitta	„Szellemi” létezés és „testi” tudás Dienes Valéria pedagógiai antropológiájában
	Balogh Andrea	Iskolatörténet és személyes sors. A gyulafehérvári római katolikus gimnázium működése és nevelési elvei Karácsony Benő diákéveinek keresztmetszetében
	Kissné Rusvai Julianna	A Kálvineum polgári leányiskolájának szerepe Nyíregyházán szerepe Nyíregyházán
	Tolnai Timea Katalin, Szűcs Enikő	Vallásos nevelés az Érmelléki Bihardiószegen
	Balogh Gizella	Bölcsességre való útmutató a 18. századi Debreceni Kollégiumban
Pedagógusképzés- és továbbképzés, pedagóguskutatások 2. <i>Szekcióvezető: Tóth Péter</i> P23	Tóth Péter	A tanulási és a tanítási stílus kapcsolata
	Hollósi Hajnalka, Vincze Tamás András, Márton Sára Katalin	Az osztatlan tanárképzésből kikerülő fiatalok pedagógiai értékrendszere
	Domján M. Katalin	A pedagógusi pálya választása és a személyiségjellemzők
	Kiss Zoltán	A testnevelés tanítási gyakorlatot teljesítő hallgatók tevékenységeinek összehasonlítása
	Baczúr István	Az iskolaigazgatók innovátori szerepe

A kisebbségi oktatás kihívásai <i>Szekcióvezető: Bartha Krisztina</i> P01	Barabás Andrea	A családi-társadalmi háttér és a kompetenciamérések eredményei közti összefüggések a kisebbségi oktatásban
	Orsós Anna	Cigány/roma nemzetiségi oktatás – járni jár, csak nem jut
	Mészáros Mária	A Fushë Kosova és Székelyhíd városában élő kétnyelvű roma gyermekek memóriájának fejlettsége
	Vremir Márta	Anyanyelv, másodnyelv, környezeti nyelv
	Bartha Krisztina	Kétnyelvűség a romániai magyar óvodapedagógusok szemével

PLENÁRIS ELŐADÁSOK

15.30 – 16.00		
AMFITEÁTRUM	Prof. Dr. Schaffhauser Franz főiskolai tanár, Semmelweis Egyetem Pető András Kar, Humántudományi Intézet <i>Az előadás címe: Életre nevelni – az élet értelmessége jegyében</i>	
16.00 – 16.30		
AMFITEÁTRUM	Dr. Horváth Gizella egyetemi tanár, PKE BMK, Képzőművészeti Tanszék <i>Az előadás címe: A tudatlan iskolamester tanulsága</i>	

SEKCIÓELŐADÁSOK

16.50 – 18.10		
A művészeti oktatás jelenkori perspektívái 2. <i>Szekcióvezető: Horváth Gizella</i> AMFITEÁTRUM	Szarvas Ildikó	Leviatán projekt – non-lineáris művészeti nevelés
	Dombi Józsefné	Kortárszene az SZTE JGYPK 90 éves történetében
	Varjasi József Gyula	Kodály Zoltán egyházi kórusművei
	Czemmel Antónia Mária	Komplex értékközvetítő és művészetpedagógiai vizsgálat az óvodapedagógus és tanító alapszakos hallgatók körében, zenei tanulmányaik és műveltségük tekintetében
Felsőoktatási kutatások 2. <i>Szekcióvezető: Székedi Levente</i> P21	Székedi Levente, Gál Katalin, Pásztor Rita	A Partiumi Keresztény Egyetem elsőéves hallgatóinak vizsgálata
	Erdei Luca Alexa	A nemzetközi közös mesterképzések helye a nemzetköziesítési törekvésekben
	Kovács Anett Jolán	A felsőoktatási validáció gyakorlata Magyarországon
	Patocskai Mária, Győrfi Tamás	Az antropogén környezetterhelést jelző indikátorok és gyakorlati alkalmazásuk
Különleges helyzetek <i>Szekcióvezető: Belényi Emese</i> P22	Csapó Mária, Hideg Gabriella	A tehetséggondozás formái az Értékközvetítő és képességfejlesztő programot megvalósító iskolák és a Kutató Gyerekek Tudományos Konferenciájának tükrében
	Gazdag Katalin	Az iskolák közti finanszírozási egyenlőtlenségek Romániában
	Belényi Emese	Továbbtanulás és identitás egy partiumi magyar siket közösségben
	Tóth Brigitta, Demeter Katalin, F. Lassú Zsuzsa	Főképp/Nőkép

Matematikai szakmódszertani kutatások Szekcióvezető: <i>Debrenti Edith</i> P23	Sitkuné Görömbei Cecília, Debrenti Edith	„Élő” matematika? Tanítóképzős hallgatók problémamegoldási stratégiáinak vizsgálata
	Bagosi Csilla-Mária	A matematikai problémamegoldás fejlesztése negyedik osztályban
	Szőcs Brigitta-Krisztina	A szorzás elmélyítése interaktív módszerekkel harmadik osztályban
	László Beáta	A számolási készség fejlesztése kártyajátékokkal
Gyakorlat-közelben Szekcióvezető: <i>Borbély Julianna</i> P01	Sziszik Paraschiva-Rozalia	Szülői értekezletek a szimultán oktatásban
	Biró Tünde-Lilla	A szövegértés fejlesztése a figyelem fejlesztése által harmadik osztályosok körében
	Cseh Tünde Andrea	Személyiségfejlesztés játékkal
	Péter Gabriella	A kulturális - nevelő tevékenységek szervezése, menedzsmentje
	Orbán Rita	Tanulási nehézséggel küzdő kisiskolások helyzete a romániai tanügyi rendszerben

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK: PLENÁRIS ELŐADÁSOK

DR. FÓRIS-FERENCZI RITA

egyetemi docens, Babas-Bolyai Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet

Kompetencia, tartalom és módszer koherenciája

Kulcsfogalmak: kompetencia, tartalom, módszer

A kompetencia alapú oktatás nézete azt feltételezi, hogy valamely kompetencia részrendszereiként kialakuljanak és működjenek azok a képesség- és készségrendszerek, amelyek fejlődéséhez nélkülözhetetlenek a megfelelő tartalmak. Korábbi paradigmák oktatásbeli rutinjait felülbírálván feltevődik a kérdés, hogy melyek azok az ismeretelemek, -rendszerek, amelyek megalapozhatják és biztosíthatják bizonyos kompetenciák fejlődését. Ugyanígy szembesülhetünk azzal a problémával is, hogy módszertani kultúránkat miképpen állíthatjuk a kompetenciák fejlődésének szolgálatába.

DR. HORVÁTH GIZELLA

egyetemi tanár, Partiumi Keresztény Egyetem, Bölcsészettudományi és Művészeti Kar, Képzőművészeti Tanszék

A tudatlan iskolamester tanulsága

Kulcsfogalmak: nevelés, emancipáció, Rancière, tudatlan iskolamester

Az előadás a nevelés egyik hagyományosan elfogadott, ma már inkább elhallgatott célját vizsgálja: az emancipációt. A nevelés és az emancipáció kapcsolatának problematizálásában három kortárs szerző gondolatai voltak segítségemre: Paolo Freire, Pierre Bourdieu és Jacques Rancière. A fő fókusz Rancière tudatlan iskolamesterről szóló írásán van, de hasznosnak vélem összevetni Rancière felvetéseit az elnyomottak pedagógiájával (Freire) és az iskolarendszer ideológiai funkciójának tézisével (Bourdieu).

Érdekes módon, Rancière írásai sokkal nagyobb visszhangot váltottak ki az esztétika területén, mint a neveléstudományokban. Az előadás ezt a hiányos recepciót kívánja pótolni. A tudatlan iskolamesterről szóló írás fő tézise, hogy az emancipáció érdekében a tanárnak le kell mondania tudásáról, hogy lehetővé tegye a tanítvány önálló fejlődését. Sarkosabban fogalmazva: tanítóként meg tudjuk tanítani a tanítványnak azt, amit mi nem ismerünk. Amellett érvelek, hogy érdemes foglalkozni Rancière gondolataival a tudatlan iskolamesterről, még akkor is, ha írásában nem pusztán megszívlelendő, hanem kritizálандó kijelentésekkel is találkozunk.

PROF. DR. NÉMETH ANDRÁS

egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Neveléstudományi Intézet

Az egészséges, természetközeli életmódra nevelés életreform-gyökerei

Napjaink közéleti és pedagógiai diskurzusainak gyakori témája az egészséges életmód, illetve az egészséges életre nevelés. Ezek retorikája erőteljesen kötődik a múlt század fordulóján kibontakozó, a modern kor, az ipari fejlődés és a városiasodás egészség- és környezetpusztító hatásaival szemben fellépő kritikai mozgalom, az életreform szemléletmódjához. Az előadás ezeknek a kapcsolódási pontoknak a bemutatására vállalkozik. Ezek a 20. század elején virágkorukat élő, később több hullámban (például a „hatvannyolcas mozgalmak”, majd bizonyos elemeiben a posztmodern, illetve a New Age) mentén újjáéledő, majd intézményesülő modernizációkritikai mozgalmak társadalmi konvenciókat átformáló életforma-elemei, reform-, illetve utópisztikus kvázi-vallásos ideológiái ugyanis visszatérnek napjaink számos vallási, politikai, gazdasági és kortárs művészeti irányzatában, továbbá a fogyasztói divathullámok reklámretorikájában is. Az egészséges életmód kialakítására irányuló törekvései mellett hatással voltak például a szabad testmozgást biztosító, sportos öltözet népszerűvé válására, a fitness-mozgalom, a vegetáriánus étkezés, a biogazdálkodás és a reformkonyha, az ökológiai mozgalmak, a

természetgyógyászat szemléletmódjára is. Hatásuk emellett jelen van a hétköznapi életvezetési gyakorlatának számos elemében is. Például a különböző keleti vallások és küzdősporthoz, az antropozófia és az ezotéria más irányzatainak térhódításában, a kertvárosi és természetközeli lakókörnyezet kialakítására, továbbá az egyenrangú kapcsolatokra törekvő közösségi élet és a reformpedagógia gyermekközpontú nevelési gyakorlatának számos mai megnyilvánulásában is.

PROF. DR. SCHAFFHAUSER FRANZ

főiskolai tanár, Semmelweis Egyetem Pető András Kar, Humántudományi Intézet

Életre nevelni – az élet értelmessége jegyében

A mai nevelésfelfogásokat alapvetően befolyásolja korunk szellemisége, melyet a közelmúlt viharos történelme és napjaink sorsfordító eseményei határoznak meg. Szembesítsük csak magunkat egy tőről fakadó három-négy kérdéssel! Lehet-e nevelni a Holocaust után? Adorno Wiesengrund, Theodor: Erziehung zur Mündigkeit; Lehet-e nevelni értelmes életre? – felelősségre, - szabadságra. Frankl, Viktor Emil: Az ember az értelemre irányuló kérdéssel szemben; Lehet-e nevelni a poszt-modern korban? – önmeghatározásra, - részvételre, szolidaritásra -- Wolfgang Klafki: Erziehung – Humanität – Demokratie. Erziehungswissenschaft und Schule an der Wende zum 21. Jahrhundert; Lehet-e nevelni szeptember 11 után? - a terrorizmus: a szervezett kegyetlenség leküzdésére; Lehet-e nevelni a poszt-klasszikus korban? – amikor az értelmetlenség érzése, unalom, céltalanság uralkodik el sok-sok emberben.

Milyen is a mai/poszt-klasszikus korszellem? Az üres öröm-élmények jelentősége fokozódik. Minden érték relativizálódik. Az értékrendszerek széthullanak. Új szemléletmód uralkodik el a társadalom- és humántudományokban. Törekvés a dominanciára és hatalomra az emberi kapcsolatokban. Eddig ismeretlen méretű hatalomkoncentráció zajlik, és ennek igénye történik. Elidegenedés, ön-elidegenedés, elembertelenedés az osztályrésze milliárdnyi embernek.

Mire neveljünk? Életre, értelmes életre!

Az élet értelmességére vonatkozó kérdés a tulajdonképpeni „emberi kérdés”, a legemberibbnek a kifejeződése az emberben. Ez a kérdés a maga egész radikalizmusával bárkin úrrá lehet, bárkit nagyon is megterhelhet. Ez gyakorta előálló helyzet a pubertásban és a fiatal felnőtt korban, amikor az emberi létezés lényegi problematikája a szellemileg éréfélben levő, szellemileg küzdő emberben felmerül.

Az ember végül is és egyáltalán értékvonatkozásokban él. Az *életigenlő világnézeti beállítódásnak* alapvető jelentősége van!

Életértelem: Az élet minden helyzetének, az életnek minden pillanatban megvan a maga konkrét értelme. Életértelmet nem lehet adni, nem lehet kitalálni, nem lehet diktálni, hanem csak megtalálni, felfedezni! Az életértelem objektív: adottság, értékvonatkozás; szubjektív: értékismeret, intencionalitás; relatív: személyhez és helyzethez kapcsolódik. Az életértelem észlelése a lelkiismeret révén valósul meg. A lelkiismeret specifikus emberi jelenség: annak intuitív képessége, hogy a minden élethelyzetben benne rejlő egyszeri és egyedi értelmet meglegjünk. A lelkiismeret az értelem észlelésének a „szerve”.

„Az életnek feladat-jellege van.” Az élet minden pillanata tartalmazza valamely feladat megvalósításának a lehetőségét. van tehát esély, mindig van értelme az életnek, s van lehetőség annak beteljesítésére.

Kinek az élete? Kinek az értelmessé alakítható élete? Az emberi személynek értéke és méltósága van. A legfontosabb *momentum* a Frankl-féle nevelésfelfogásban: az ember mint személy értékének és méltóságának a segítő-támogató kiérlelése.

A nevelő és a felnövekvő személy közös érdeklődése az élet konkrét értelmének a megvalósítására irányul. Ami a nevelés folyamán történik, az -- ügylehet -- nem több, mint a lelkiismeret finomítása.

Az éltető remény mint beállítódás, a „reménykompetencia” kibontakoztatása és megerősítése a nevelés folyamatában, értékközvetítés és jellemformálás révén, valamint kognitív-emocionális-szociális-kommunikációs képességek fejlesztése során alakul konkrét cselekvéssé. A logopedagógia abban segíti a felnövekvő embert, hogy szellemi-lelki-testi erőinek (lelkiismeret, intuíció, bölcs belátás, okos lényeglátás, erős akarat, lelki és fizikai tetterő, elfogadás) mozgósításával maga legyen képes az értelem megkeresésére és megvalósítására: élete értelmes, konstruktív alakítására, önmaga kiteljesítésére, valamint közössége/nemzete gazdagítására.

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK: SEKCIÓELŐADÁSOK

BACZÚR ISTVÁN

PhD-hallgató, Debreceni Egyetem

ibaczur@gmail.com**Az iskolaigazgatók innovátori szerepe***Kulcsszavak: innováció, iskolaigazgató, proaktivitás, fenntartói hatás*

Az innováció a termelési erők új kombinációját jelenti (Schumpeter 1980). Az oktatási innováció értelmezéséről több hazai kutatást ismerünk (Fazekas et. al 2017; Halász 2016). Az egyes államok oktatási innovációjáról széles irodalom található (pl. Radó 2017, Dederling 2012, Székely 2011, Tillmann 2008, Rolff 2007). Az innováció szó korai megfelelője „az iskolai munka korszerűsítése” (Mezei 1978), valamint az „élenjáró gyakorlat” (Kozma 1985) kifejezések az oktatásügy reformigényét tükrözik.

A tanulmány elkészítése során válaszokat kerestem több, a közoktatásban dolgozó intézményvezetők és az iskolai innovációk közötti kapcsolattal foglalkozó kutatási kérdésre. Mekkora szerepe van az igazgatónak az intézményi innovációban? Mi motiválja az igazgatókat? Milyen mértékben állnak rendelkezésre az erőforrások?

A kutatási kérdésekre strukturált interjúkkal és kérdőíves adatfeldolgozással kerestem válaszokat.

Ma az iskolákban főként a fenntartótól függően változik az innovációs aktivitás. Az igazgatók a változó gazdasági és szakpolitikai környezetben proaktív módon innovatív válaszokat adnak a kihívásokra. Nehezíti az igazgatók helyzetét a függőségük a fenntartótól, a kollégáktól, diákoktól, szülőktől és a helyi lakosoktól. Az igazgatók személyes szakmai elhivatottsága, innovatív készsége és képessége, tudása és szakmai gyakorlata adott az intézmény megújulásához, de vezetői szerepük fenntartótól függő megváltozása további kutatási kérdéseket vet föl.

BAGOSI CSILLA-MÁRIA

MA-hallgató, Partiumi Keresztény Egyetem

csilla_csylla@yahoo.com**A matematikai problémamegoldás fejlesztése negyedik osztályban***Kulcsszavak: problémamegoldás, Pólya-féle modell, komplex szöveges feladatok*

A problémamegoldásra való nevelés, a tanulók problémamegoldó gondolkodásának fejlesztése fontos szempont a matematikatanításban. A szakmai gyakorlataim során is azt tapasztaltam, hogy a szöveges feladatok mindig nehézséget okoznak, amelyektől a gyerekek sokszor megijednek és legszívesebben hozzájuk sem nyúlának, ám mégis valamilyen módon meg kell oldani ezeket is.

Előadásom témája a problémamegoldás fejlesztése komplex szöveges feladatokkal, negyedik osztályban.

A fejlesztési alkalmakra jól átgondolt, valóságközeli szöveges feladatokat választottam és alkottam magam is, amelyek megfelelnek a gyerekek érdeklődési köreinek, mert fontosnak tartom azt, hogy a tanulók ne unják a feladatok megoldását, és ne érezzék tehernek ezeket. Továbbá, többféle megoldási módszert és modellt ismerttettem meg a gyerekekkel, amelyek segítségével sokkal könnyebben oldhatnak meg különböző matematikai problémákat. A beavatkozás 2017 novemberétől 2018 februárjáig zajlott egy negyedik osztályos csoportban, hetente egy matematikaóra keretén belül. Ezekon az alkalmakon Pólya György híres, néglépcsős modelljének lépéseit követtük a feladatok megoldása során, valamint rávezető kérdésekkel igyekeztem terelni a tanulókat az egyes feladatok megoldásának irányába.

Előadásomban ezt a fejlesztési folyamatot és az elért eredményeket mutatom be.

BALOGH GIZELLA

PhD-hallgató, Debreceni Egyetem
balogh.zella@gmail.com

Bölcsességre való útmutató a 18. századi Debreceni Kollégiumban

Kulcsszavak: protestáns neveléstörténet, 18. sz., bölcsességirodalom

A Debreceni Fehérvári Kollégium tanrendjében - ahogyan más egyházi iskolában is - a keresztyén nevelési célkitűzés eléréséhez klasszikus antik eszközöket is beépítettek a tantervbe, állandósítva ezzel bizonyos elvi ellentmondást. A 18. sz. közepén lendületet vett nevelési-tantervi reform egyaránt szorgalmazta az erősebb hitéleti buzgóságot, az eredményes tudományos előrehaladás érdekében a tiszta latinságot és a hétköznapi hasznosság érdekében az anyanyelvűséget. Ennek jegyében egy-egy professzor (pl. Maróthi, Szilágyi, Budai) híres nyugati teológusok hitéleti vagy teológiai írását jelenteti meg magyarul, klasszikus auktorok szövegeit rendezte sajtó alá Debrecenben, liturgiai segédkönyvet ír, vagy új éneklést honosít meg, antik életbölcseket adaptál keresztyén ifjak tanítására, vagy éppen a modern francia irodalomból fordít. Így teszi ezt Piskárkosi Szilágyi Sámuel is, akinek tollából imádságos könyvek, agenda, kétnyelvű, görög-latin auktorok, antik florilégium, Volter-fordítás egyaránt kikerült. Az általa megjelentetett Keresztyén Seneca és Tabula Cebetis hosszú időn keresztül közvetítette az antik életbölcsegek keresztyén adaptálását a felnövekvő ifjúságnak. Utóbbit a tántoríthatatlan latinista Sinai professzor évtizedeken át órarendjén tartotta, magyarázta a filozófiai osztályban. Ez a tantervi pozíció azt jelentette, hogy egyúttal a tanítói szerepre való felkészülését is segítette a pár évre rektoriákra menő vagy a kollégiumban préceptorkodó ifjaknak. Mindkét mű a klasszikus oktatás visszaszorulásáig közismert és kedvelt darabja volt a bölcsességirodalomnak, a magyar iskolákból viszonylag későn szorult ki.

DR. BALOGH BRIGITTA

Partiumi Keresztény Egyetem / ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola
brigitta_balogh@yahoo.co.uk

„Szellemi” létezés és „testi” tudás Dienes Valéria pedagógiai antropológiában

Kulcsszavak: Dienes Valéria, Henri Bergson, dualizmus, mozdulatpedagógia, „megtestesült” tudás

A magyar filozófia-, illetve pedagógiatörténet részben Bergson spiritualizmusának magyarországi képviselőjeként, részben iskolaalapító táncpedagógusként tartja számon Dienes Valériát. Számos jel utal azonban arra, hogy tapasztalatalapú, illetve a tanítvány individualitását maximálisan tiszteletben tartó pedagógiai elképzelései messze túlmutatnak a tánc-, illetve mozdulatpedagógia körén, nem utolsósorban épp annak az antropológiai alapvetésnek köszönhetően, amely, úgy tűnik, eredeti módon gondolja tovább Bergson mozdulatpszichológiáját és metafizikáját. Előadásomban amellettt érvelek, hogy a) Dienes Valéria gondolkodásának magahangoztatta „dualizmusa” valójában nem az emberi élet dimenzióinak (intellektuális, illetve testi létezés) „valóságos” dualitását, hanem az azt tapasztalni/értelmezni/leírni/kifejezni képes megközelítésmódok dualitását jelenti; b) Dienes mozdulatpedagógiai antropológiája filozófiai szempontból olyan szabadságértelmezést tesz lehetővé, amely létfontosságúnak bizonyul pedagógiai koncepciója szempontjából; c) ez a pedagógiai koncepció olyan ismeretelméletet feltételez, amely a „megtestesült” tudás mai elméleteivel rokonítható.

DR. BALOGH ANDREA

egyetemi adjunktus, Partiumi Keresztény Egyetem
baloghandrea.pke@gmail.com

Iskolatörténet és személyes sors. A gyulafehérvári római katolikus gimnázium működése és nevelési elvei Karácsony Benő diákéveinek keresztmetszetében

Kulcsszavak: iskolatörténet, erdélyi egyházi iskolarendszer, Karácsony Benő

Karácsony Benő (1888–1944) erdélyi magyar író 1898-tól 1906-ig a gyulafehérvári római katolikus gimnázium diákja. Az iskolaéveket számos dokumentum őrzi a Gyulafehérvári Főegyházmezei Levéltárban. Az író életrajzi dokumentumai után kutatva az iskola belső működésrendszere, azaz nevelési elvei, adminisztrációs és oktatói apparátusa, valamint az oktatási tartalmak is a kutatás előterébe kerültek. Jelen előadás a gyulafehérvári római katolikus gimnázium oktatási rendszerét vizsgálja a századfordulóra vonatkozóan – egy életmű fókuszában. Ennek folytán beiratkozási naplók, jegyzőkönyvek, különféle statisztikák, tankönyvjegyzékek tanulmányozására kerül sor, melyekből – a fókuszálás személyessége és partikuláris jellege ellenére – átfogó képet kaphatunk a 100 évvel ezelőtti iskolarendszerre vonatkozóan.

BARABÁS ANDREA

PhD-hallgató, Debreceni Egyetem

andrea.barabas17@gmail.com

A családi-társadalmi háttér és a kompetenciamérések eredményei közti összefüggések a kisebbségi oktatásban

Kulcsszavak: előkészítő osztály, kompetenciamérések, tanulói eredményesség

A 2012-2013-as tanévtől Romániában az oktatási reform a kompetenciák fejlesztését helyezte előtérbe. Az általános iskola alsó tagozatán bevezetésre került az előkészítő osztály, valamint a II. és IV. osztály végén sor kerül az országos szintű kompetenciamérésekre az anyanyelvi szövegértés és szövegalkotás, a román nyelv, valamint a matematika és természettudományok területén (Szántó 2015). A reform oktatáspolitikai előzményeivel, az iskolaelőkészítő céljaival, az oktatás aktorainak felkészítésével több tanulmány is foglalkozik (Csorba és társai 2012, ISE, 2013, Mandel 2015). A diákok eredményeire az iskola szociális háttére is hatással van az egyéni családi, szociális háttére mellett (Széll 2015). A tanulók teljesítményét a családi-társadalmi háttér mellett a pedagógusok jellemzői, az iskolai légkör, az iskola tanulási környezete is meghatározza (Lannert 2006; Pusztai 2009; Bacskai 2015). Romániában a korai iskolaelhagyás aránya talán a legmagasabb az EU-ban mind az elemi (ISCED1), mind a gimnáziumi szinten (ISCED2). A korai iskolaelhagyás magas aránya főleg a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű vidéki iskolákra jellemző (OECD 2017), valamint a gyenge tanulói teljesítmény is ezekben az iskolákban figyelhető meg.

Kutatásunkban azt vizsgáljuk, hogy az oktatási reform bevezetése hogyan mutatkozik a negyedik osztályos kompetenciamérések eredményeinek tükrében. A kutatási mintát 1400 Kovászna megyében magyar nyelven tanuló negyedikes diák képezi. Dokumentumelemzést, adatelemzést és kérdőívet alkalmaztunk a vizsgálat során.

A vizsgálatban a következő kérdéseket tárgyaljuk: Az előkészítő osztály bevezetése és az integrált tantervek alkalmazása után hogyan jelentkezik az eredmény a kompetenciaméréseknél? A tanulók teljesítményére milyen hatással van családjuk szociális, kulturális és gazdasági helyzete? Az iskolai légkör befolyásolja-e a kompetenciamérések eredményeit? A feltárt eredmények arra engednek következtetni, hogy a kompetenciamérések során csak a tanulói teljesítmény kerül kiértékelésre, az okozó/befolyásoló tényezők megismerésére nincs hangsúly fektetve. Továbbá megállapíthattuk, hogy család szociális, kulturális és gazdasági helyzete nagymértékben befolyásolja a tanulók iskolai eredményességét. Az is igazolódott, hogy az intézményes keretek között zajló délutáni oktatás és a tanórákon kívüli tevékenységek pozitív hatással vannak a tanulói teljesítményre. A kutatás során fény derült arra is, hogy a reform során bevezetett intézkedések mennyire megosztották a pedagógus társadalmat.

DR. BARTHA KRISZTINA

egyetemi adjunktus, Partiumi Keresztény Egyetem

krisztinabartha83@gmail.com

Kétnyelvűség a romániai magyar óvodapedagógusok szemével

Kulcsszavak: kétnyelvűség, nyelvi attitűd, kisebbség, óvodapedagógus

A bilíngvizmuskutatók évtizedek óta igyekeznek megszüntetni a kétnyelvűséggel kapcsolatos negatív megközelítéseket (Bartha 1999, Navracscics 2007, Polonyi–Kovács 2005, Magyarai 2017). Mégis, mindmáig fennmaradtak tévhitek, félelmek, amelyek megnehezítik a kétnyelvűek nyelvi fejlődését, nyelvhasználatuk alakulását. Kutatásom célja, feltárni azokat az attitűdöket (Allport 1935, Kiss 1995, Oskamp-Schultz 2005, Sorbán 2009), amelyeket az erdélyi magyar óvodapedagógusok a kétnyelvűséggel, a kétnyelvű családból származó gyermekek nyelvi készségeivel kapcsolatban mozgósítanak. Céloom, hogy megismerjem annak a csoportnak a hozzáállását, akik a gyermekekkel életük kezdeti szakaszában intézményes körülmények között dolgoznak. Kutatási kérdéseim: i) a kisebbségi környezetben élő óvodapedagógusok hogyan viszonyulnak a kétnyelvű gyermekekhez és családjaikhoz, ii) vannak-e negatív attitűdjeik velük szemben, iii) mennyire tudják támogatni őket mindkét nyelvük fejlődésében.

Hipotézisem szerint az óvodapedagógusok kevés ismerettel rendelkeznek a kétnyelvűség-kutatások eredményeiről, emiatt negatív attitűdöket működtetnek. Feltételezem, hogy nincsenek megfelelő módszereik a gyermekek fejlesztésére, és ennek hiányát ők maguk is érzik.

Kutatásomat online kérdőívvel végeztem, melyben romániai magyar óvónőket mértem fel. Eredményeim értelmezésében felhasználtam a résztvevő megfigyelést is, amelyet az óvodapedagógusokkal való továbbképzési munkám tapasztalatai során gyűjtöttem.

Az eredmények alátámasztják azt a feltevésemet, miszerint ma is léteznek tévhitek a kétnyelvűségről és ez negatívan befolyásolja a nyelvfejlesztést. Mindezekből kiindulva fontosnak tartom a romániai magyar pedagógusok ismereteinek és gyakorlati készségeinek bővítését a kétnyelvűséggel kapcsolatban.

DR. BELÉNYI EMESE

Partiumi Keresztény Egyetem
esenzor@yahoo.com

Továbbtanulás és identitás egy partiumi magyar siket közösségben

Kulcsszavak: szakiskolai továbbtanulás, partiumi magyar siket fiatalok, nyelvhasználat, identitás

A fogyatékossgal élő személyek társadalmi csoportján belül a siket emberek sajátos közösséget alkotnak. Esetükben a szociális és oktatási jellegű támogató cselekvések több szempontú és többdimenziós stratégiai elgondolásokat feltételeznek, mivel a siket emberek nem csupán a fogyatékossgal élők egyik csoportját, hanem nyelvi-kulturális közösséget is alkotnak. Romániában a siket fiatalok speciális szakoktatása kizárólag román nyelven lehetséges. Kutatásomat a Nagyváradon élő felnőtt korú, magyar nyelvű speciális alapképzésben részesült, de ezt követően román nyelvű szakiskolát befejező magyar siketek körében végeztem. 12 szakiskolát végzett siket személlyel készítettem mélyinterjút. A kutatás eredményei arra világítanak rá, hogy bár a szakiskolákban a szakma elsajátítása kizárólag román nyelven, román nyelvi/jelnyelvi környezetben valósulhatott meg (ahol a belső kommunikáció nyelve a román jelnyelv/orális nyelv), a szakmaelsajátítás éveinek nyelvhasználati tapasztalatairól vallomást tevő siket személyek a nyelvi-etnikai sokszínűség lehetőségeit bizonyos fokig felkínáló, de ugyanakkor azokat korlátozó oktatási környezet hatásait hogyan voltak képesek identitásuk formálódásába beépíteni és a későbbiek során azokkal együtt élni.

DR. BENKEI-KOVÁCS BALÁZS

Eötvös Loránd Tudományegyetem, PPK Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézet
benkeikovacs@gmail.com

A szakképzési Híd programok módszertani hatásvizsgálata kvalitatív kutatásra támaszkodva

Kulcsszavak: szakképzési Híd program, felzárkóztatás, lemorzsolódás, jó gyakorlatok, módszertan

Az előadás célja, hogy a szakképzési Híd programok módszertani sajátosságait és nehézségeit bemutassa, empirikus, kvalitatív kutatásra támaszkodva. A hazai szakképzési Híd programok közel 1500-2000 leszakadó tanulót érnek el évente. Jelen kutatási eredmények ismertetésekor a számok mögötti emberi tényező

fontosságára, a tanári kiválóságra, a megfelelő módszertanra és empátia jelentőségére kívánjuk a hangsúlyt fektetni. A vizsgálat során 5 intézményben készültek félig-strukturált interjúk (n=18), az ország 5 különböző régiójában. A program során tapasztaltokról, a megélt emberi konfliktusokról, fejlődésekről, és a sikeresség tényezőiről készült feltáró vizsgálat az érintettekkel: tanárokkal, osztályfőnökökkel, iskolavezetőkkel, pszichológusokkal és magukkal az érintett tanulói csoport képviselőivel. A félig strukturált interjúk átiratait az Atlas.ti kvalitatív tartalomelemző szoftverrel dolgoztuk fel, Gibbs (2009) és Saldana (2009) kutatómódszertani útmutatását követve. A vizsgált intézményeket a tevékenységük hatékonysága alapján két nagyobb csoportba sorolhatjuk: „integráló” és „erősen fegyelmező” szakiskolák típusaiba. Egy-egy sikeres szakmai-tanári munkaközösség a még oly nehéz helyzetben lévő Híd osztályos tanulókon is képes segíteni, kapaszkodót nyújtani, és biztosítva az integráció lehetőségét. Ahol az intézményi munkatársak közötti összetartás gyengébb, és a fegyelmezésre kerül a hangsúly, ott a lemorzsolódás is nagyobb mértékű. Az eltérő vezetői és tanári szemlélet mögött más-más oktatás-módszertani paradigmák és eszközök húzódnak meg.

BÍRÓ TÜNDE-LILLA

óvónő, Zelk Zoltán Gimnázium, Érmihályfalva

tbiro@yahoo.com

A szövegértés fejlesztése a figyelem fejlesztése által harmadik osztályosok körében

Kulcsszavak: figyelem, szövegértés, fejlesztés

Kutatásomban felmértem a gyermekek írott és hallott szövegértését, a vizuális és auditív figyelmét. Ezután egy 10 hetes figyelemfejlesztés következett, majd egy posztteszt. Azt feltételeztem, hogy szignifikáns összefüggés áll fenn a figyelem és a szövegértés között, hogy nincs szignifikáns különbség a két célcsoport eredményeiben, és hogy a figyelem fejlesztése által javul a szövegértés. A posztteszt eredményeiből kiderült, hogy az eredmények nem szignifikánsak, viszont az átlagok kimutatták, hogy a gyermekek szövegértésére hatással van, ha fejlesztjük a figyelmüket.

DR. BORDÁS ANDREA

Partiumi Keresztény Egyetem

bordas.andrea@partium.ro

Súgólyuk – egy színházi nevelési program tanulságai

Kulcsszavak: színházi nevelési program, drámapedagógia, művészeti nevelés

A Súgólyuk a nagyváradi Szigligeti Színház kezdeményezésére 2016-ban indult színházi nevelési program, melynek célja, hogy a résztvevők játékos formában ismerkedjenek meg a színház világával és közösen értelmezzék az előadásokat. A különböző előadásokhoz kapcsolódó ráhangoló és értelmező, reflektáló tevékenységek során drámapedagógiai módszereket használunk annak feltárására, hogy a színházi előadások által elének tároló problémák, helyzetek, hogyan jelennek meg a mindennapjainkban is, hogyan hatnak az életünkre. A színházi előadás mint alkotás ilyen értelemben értelmezési keretet biztosít, lehetőséget ad a továbbgondolásra. Az elmúlt két évben négy előadáshoz készültek foglalkozások középiskolások számára. Minden alkalommal az előadásnak megfelelő témakör került terítékre: a Veszedelmes viszonyok kapcsán az emberi kapcsolatok, Az én kis hűtőkamráim című kortárs alkotás kapcsán az alá-fölérendeltség, a kiszolgáltatottság, a személyes válságok problematikája, a Kaukázusi krétakör kapcsán az emberi értékek, a megküzdési stratégiák, a Senki madara táncszínházi előadás kapcsán pedig a szerelem, egy kapcsolat alakulásának természetes folyamata. Az előadásban külön reflektálok arra az alkotó folyamatra, amelyet a foglalkozások kidolgozása során kolléganőmmel, Eszteró Ida pszichológussal megélünk, és azokra a nehézségekre is, amelyek megnehezítik a színházi nevelési program megvalósítását.

DR. HABIL. BÚS IMRE

Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar
bus@kpvk.pte.hu

Felsőoktatási kutatások a mai kihívások tükrében

Kulcsszavak: magyar, felsőoktatás, pedagógusképzés, innováció

A technológiai, társadalmi változások hatására a mai oktatás és nevelés olyan kihívások elé néz, amelyek paradigmaváltást eredményeznek a társadalom pedagógiai alrendszerében is. A változást nem kényszernek kell felfogni, illetve passzívan sodródni, hanem kezdeményező, innovatív megoldásokat kell találni, hogy az új paradigma valóban a korunknak megfelelő válaszokat nyújtsa. Ezekbe kell beilleszteni a pedagógusképzés innovációit is. A magyar pedagógusképzésben több ilyen található. Ezek sorába illeszkedik a pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karán történő fejlesztéseink, amelyek több területre és szakra terjednek ki. A csecsemő- és kisgyermeknevelő, az óvodapedagógus és a tanító BA képzésekbe, valamint a neveléstudomány MA koragyermekkor szakirányában több elméleti és módszertani képzésben is fejlesztjük a tananyagokat és új tantárgyakkal próbálunk megfelelni a mai követelményeknek, és igyekszünk a jövő pontjait megtalálva, azokat szolgáló tartalmakat és szemléletet közvetíteni. Ezeket szolgálják a kutatócsoportjaink, amelyek több éve külső és belső források segítségével ezen munkálkodnak.

CSAPÓ MÁRIA* – HIDEG GABRIELLA**

*tanítónő, Dunaújvárosi Dózsa György Általános Iskola

mariacsapo@gmail.com

**Eszterházy Károly Egyetem

A tehetséggondozás formái az Értékközvetítő és képességfejlesztő programot megvalósító iskolák és a Kutató Gyerekek Tudományos Konferenciájának tükrében

Kulcsszavak: tehetség, tehetséggondozás, Értékközvetítő- és képességfejlesztő program

Hazánkban 2006 óta egyre nagyobb számban jelentek/jelennek meg a tehetségek gondozását, fejlesztését segítő programok. Példaként említhetjük a Nemzeti Tehetségprogram pályázatait, a Nemzeti Tehetségpontok megalakulását, vagy a 2009-től induló Magyar Génius Programot, 2012-től a Tehetséghidak Programot, jelenleg pedig a Tehetségek Magyarországá projektet, melyek anyagi és szakmai támogatást nyújtanak a tehetségek azonosítására, gondozására és fejlesztésére. Az általános iskolai tehetséggondozás ma még egyik kevésbé ismert formája, a 10–14 éves gyermekek tudományos kutatómunkában való részvételének támogatása. Ezért jött létre 1997-ben a KGYTK elődje.

A vizsgálat célja, hogy felmérje a hazánkban működő 19 Értékközvetítő- és képességfejlesztő program szerint tanító iskolák tehetséggondozó programjait, és megismerje a Kutató Gyerekek Tudományos Konferenciája verseny népszerűségét, eredményeit, tapasztalatait az ÉKP-s intézmények körében. A vizsgálat során a következő kutatói kérdésekre kerestük a választ: Milyen tehetséggondozó programok valósulnak meg az ÉKP szerint oktató intézményekben? Mely tanulmányi és művészeti versenyeken érnek el kimagasló eredményeket a tanulók? Mennyire elterjedt a KGYTK-n való részvétel az ÉKP-s iskolákban?

A vizsgálatban hét általános iskola vett részt. Módszerként kérdőíves, ankét módszert választottunk, melyet interjúkkal egészítettünk ki. A kérdőív kérdései 17 nyitott kérdést tartalmaztak, melyek kiterjedtek a tehetséggondozó programokra, verseny eredményekre, a felkészítés módszereire.

Hipotéziseink: H1) Feltételezzük, hogy a művészeti és anyanyelvi tehetséggondozó programok valósulnak meg az ÉKP-s iskolákban eredményesebben. H2) Feltételezzük, hogy a tanulók jelentősen jobb/kimagaslóbb eredményt érnek a Kutató Gyerekek Tudományos Konferenciáján, mint más országos szintű tanulmányi versenyeken. H3) Feltételezzük, hogy a Kutató Gyerekek Tudományos Konferenciáján elsősorban az ÉKP-s iskolák tanulói vesznek részt.

Eredményként tisztább képet kaphatunk arról, hogy a KGYTK mennyire ismert és elterjedt az ÉKP-s iskolákban. Illetve arról is, hogy az ÉKP program szerint tanító intézmények milyen tapasztalatokat szereztek a tehetséggondozás területén.

CSEH TÜNDE ANDREA

tanítónő, Avasújvárosi Általános Iskola

csehtunde79@yahoo.com

Személyiségfejlesztés játékkal

Kulcsszavak: játék, személyiségfejlesztés, motiváció, tanítás, tanulás,

Kutatásom a játék sokoldalú felhasználásának lehetőségeire szeretett volna fényt deríteni, melynek során egy játékos személyiségfejlesztő program bevezetésére került sor az Avasújvárosi Általános Iskola Méhecskék I. B. osztályában. A pedagógiai kutatásom a fentebb említett játékos fejlesztőprogram kipróbálására és hatásainak vizsgálatára épül olyan módszerek felhasználásával, melyek lehetőséget nyújtanak a személyiségfejlődés bizonyos fokú megfigyelésére, változásainak mérésére.

A kutatásom négy hipotézisből indult ki, melyekből a kutatás eredményeit számba véve, három beigazolódott és egy csak részben igazolódott. Az első hipotézis, mely szerint a játékos személyiségfejlesztési órák hozzájárulnak az elsős tanulók iskolai hangulatának/ közérzetének javulásához, beigazolódott. A tanórák végi hangulatmérésekből levonható az a következtetés, hogy a kezdeti időszakban előforduló kedvetlenség és érdektelenség a folyamat során megváltozott és a tanulók hangulata a program utolsó két harmadában főként vidám volt a személyiségfejlesztő órák végén.

A második hipotézis azt feltételezte, hogy a játékos fejlesztőprogram hozzájárul az I. B. osztály csoportkohéziójának javításához, mely szintén egy olyan hipotézis, amely beigazolódott a szociometriai felmérések eredményeinek fényében, ugyanis, az első és a második mérési alkalmak közötti időszakban, kezdeti barátságok erősödtek meg, több viszonzott barátság alakult ki az első méréshez viszonyítva és új baráti kapcsolatok is létrejöttek. Kutatásom harmadik hipotézise így szól: a kisiskoláskorú gyerekek szívesebben játszanak társaikkal, mint egyedül. Ez a hipotézis a gyermekek interjúi alapján igazolódott be, hiszen a megkérdezett gyerekek többsége azt a választ adta, hogy szívesebben játszik a társaival, mint magányosan, egyedül. Ennek köszönhető, hogy az iskolai játékokat is kedvelik, hiszen ott mindig vannak játszótársak, van kivel játszani.

A negyedik hipotézis, mely szerint a kisiskoláskorú gyerekek nem tartják be a játékszabályokat játék közben csupán részben igazolódott, mivel nem minden gyermek állította azt magáról, hogy betartja a játékok során a játékszabályokat, igaz nagyrészüket fontosnak tarja és be is tarja azokat. Van néhány gyermek, aki még szívesen alkalmaz cseleket és egyéb szabálytalanságokat játék során, annak ellenére, hogy saját bevallása szerint tisztában van azzal, hogy a játék szempontjából fontos a szabályok betartása.

A három hipotézis igazolódása bizonyítja, hogy egy játékra épülő nevelő-oktató program jó eredményeket érhet el a személyiségfejlesztés, személyiségfejlődés területén. A játékok alkalmazása a tananyag átadásában és feldolgozásban olyan hangulati légkört teremtett, melyben a tanulás, a bevézés optimálisabb módon valósulhatott meg, mint más, hagyományos keretek között, mivel a derűs hangulat, a pozitív hozzáállás, a motiváció mind-mind bizonyítottan elősegíti az említett folyamatot.

CZEMMEL ANTÓNIA MÁRIA

Phd-hallgató, EKE-NTDI

mentormentor826@gmail.com

A pedagógus új funkciója, megújuló szerepei az eszmények, értékek, kulturális javak átadása kapcsán, különös tekintettel a művészeti iskolákban tanuló 14–16 éves tanulók körében

Kulcsszavak: érték, eszmény, kulturális javak, művészetoktatás

Aktív tanárként és zenét szerető, klasszikus zenei koncertekre is járó emberként, az évek során feltűnt, hogy kevés a fiatal a nézők soraiban. Ez a felismerés vezetett oda, hogy az okokat keresni kezdjem.

Sajnálatos tény az, hogy a művészeti iskolába járó növendékek esetében is - akik pedig heti szinten rendszeresen találkoznak a zenével - van egyfajta elfordulás a komolyzenétől, népzene felől. Sok tanulmány készült azzal kapcsolatban, hogy milyen fontos a mindennapi éneklés, a zene, a művészetekben való jártasság. A vizsgálatok többsége arra az idilli gyermekkorra fókuszál, ami a kisgyermekkor. Ez az a korszak, amely voltaképpen már ízlésformálás, ugyanakkor még nem tudatos. A szülők részéről egyfajta elvárás, hogy gyermekük zenei képzésben részesüljön intézményi szinten.

Tanulmányomban Zsolnai József érték közvetítő és képességfejlesztő pedagógiai nézeteit, illetve magát a pedagógust, a tanítót fogom bemutatni, majd a mai kor művészeti nevelésével, zenepedagógiai helyzetével foglalkozom. Kutatásomban arra keresem többek között a választ, hogy milyen tanári attitűdök, értékek kelljenek egy tanárnak ahhoz, hogy a 14–16 éves tanulók érdeklődését felkeltesse a klasszikus zene iránt, a zenei tanulmányukat hogyan befolyásolja, milyen módon képes a zene iránti elköteleződést még jobban elmélyíteni. A tanulmány pedagógiai szempontból tekinti át a 14–16 éves tanulók zenei attitűdjét. A tudományos érdeklődés arra is irányul, akik csak iskolai szinten, – tehát nem specifikusan művészeti iskolába járnak – heti egy órában találkoznak a zenével, azokban milyen impulzusok alakulnak ki. A kutatás kvantitatív, saját fejlesztésű kérdőív alapján készült. A mintát a Komárom-Esztergom megyében tanuló 14–16 éves diákok köre adja. A diákok megkérdezésén kívül, a tanárok számára is készült kérdőív, amely a zenei, illetve művészeti képzéssel kapcsolatban arra keresi a választ, hogy a tanárok hogyan látják a mai zeneoktatást, művészeti nevelést, a tanulók érdeklődését, műveltségi szintjét.

CZEMMEL ANTÓNIA MÁRIA

Phd-hallgató, EKE-NTDI

mentormentor826@gmail.com

Komplex érték közvetítő és művészetpedagógiai vizsgálat az óvodapedagógus és tanító alapszakos hallgatók körében, zenei tanulmányaik és műveltségük tekintetében

Kulcsszavak: műveltség, kultúra, innováció az óvó- és tanítóképzők

Kutatásomban arra keresem a választ, hogy milyen bemeneteli képességekkel, ismeretekkel kapnak felvételi lehetőséget óvó- és tanító szakos hallgatók az egyetemre, majd ott milyen eredményesen végzik el a tanulmányaikat, és ezután hogyan képesek az Alma Materben tanultakat a gyerekeknek közvetíteni. A gyermek tanítójának felkészültsége, rátermettsége által szembesül először a reá váró feladatokkal, és nem mindegy, hogy milyen hatások érik ebben a fiatal korban. Úgy gondolom, érdemes megvizsgálni, hogy milyen változások, mennek végbe a hallgatóknál zenei ismereteik bővítése, és ezáltal zenei műveltségük kiteljesedése során. Sajnos az alapszakos képzésre jelentkező hallgatók zenei előképzettsége nem kielégítő, mert hiányos, vagy csekély zenei ismeretekkel rendelkező hallgatók is felvételt nyernek. Ebből adódik a kérdés, hogy vajon képes-e a tanulmányai alatt legalább olyan szintre hozni zenei ismereteit, tudását a hallgató, ami már a felvételekor elvárt lett volna, és ha nem, akkor milyen lehetőségei vannak ezen hiányosság felszámolására.

Kutatásomat óvodapedagógus és tanító alapszakos hallgatók körében végzem. Célom a zenei tanulmányaikat és a műveltségüket támogató tényezők minél sokrétűbb meghatározása és rendszerezése, az azt alkotó egyes részterületek közötti többszintű kapcsolatok, a hallgatók zenei előképzettsége közötti eltérést magyarázó háttérváltozók feltárása, és az arra megoldást nyújtó lehetőségek összegzése. Ahhoz, hogy a zenei oktatás a nevelés rendszerében a neki szánt kiemelt szerepet betölthesse, szükséges, hogy a tanítói képzésben is hangsúlyt kapjon. Zsolnai József szerint az érték közvetítő és képességfejlesztő pedagógia nézőpontjából a szakmai önismeret a következő négy „személyiségtényező” mentén ragadható meg: a pedagógus tudása, képességei, attitűdje, és nevelési stílusa. Egyre inkább fontos, hogy az oktatás egymásra épülésében, annak hatékony visszacsatolásában, az innováció érvényesülésével a zenei szakma fejlődjön. Olyan alkotó és alkalmazkodó szakemberek kerüljenek ki óvodapedagógusoknak és tanítóknak, akik képesek a nevelési feladatok sokoldalú ellátására, és az értékek átadására.

DR. DOMBI JÓZSEFNÉ

Szegedi Tudományegyetem, JGYPK
dombi5@freemail.hu

Kortárszene az SZTE JGYPK 90 éves történetében

Kulcsszavak: kortárszene, történet, zeneszerzők, neves tanárok

Az előadás azt a célt tűzte ki, hogy egy hosszmetzeti kutatás alapján mutassa be a kortárszene megjelenésének formáit a 90 éves évforduló alkalmával.

A következő kérdésekre keres választ: Mely zeneszerzők művei jelentették a mindenkori kortárszenét? Mely tantárgyakhoz, illetőleg tanárok nevéhez fűződött a kortárszene megismertetése? Hozott-e új ismereteket a „Zenepedagógiai délelőtt” sorozat? Milyen művekkel járult hozzá Erasmus-oktatók és -hallgatók e területen kifejtett munkássága és a tanszéken rendezett zenei konferenciák kortárszenei témaköre?

A kutatás módszere: empirikus kutatás, dokumentumelemzés.

Az Ének-zene Tanszék 1928-ban alakult. Az első tanszékvezető Szögi (1943-tól) Szeghy Endre megbízatása rövid megszakítással 1928-tól 1961-ig tartott. Maga is írt kórusműveket és személyesen ismerte Kodály Zoltánt, Bárdos Lajost. Az akkori hallgatók kortárszenei élménye Kodály, Bárdos műveihez kötődött. A további évtizedekben a kortárszene megismerése területén fontos szerep jutott a karvezető tanároknak. Kiemelendő Kardos Pál, Bartók művekkel és Dr. Mihálka György, aki Bartók, Vántus, Karai és Petrovics darabokkal ismertette meg a hallgatókat. Dr. Ordasi Péter a női kari irodalomban Kocsár Miklós művészetének fontos tolmácsolója. Dr. habil Kovács Gábor a vegyeskari irodalomban többek között Tóth Péter, Orbán György és Gyöngyösi Levente műveire irányította a figyelmet. 1999-től Prof. Dr. Maczelka Noémi tanszékvezető irányítása alatt több új lehetőség nyílt a kortárszene megismertetésére. 2004-be indult a „Zenepedagógiai délelőtt” sorozat eredményeként több mint 100 magyar kortárszenei művel ismerkedtek meg a hallgatók. Nemzetközi kitekintésre adott lehetőséget az Erasmus vendégoktatók és hallgatók által bemutatott anyag.

Az oktatás keretein belül a BA szakhoz kapcsolódó zenei informatikus szakirány bevezetésével nagy lépésnek tekinthető a kortárszene választható tantárgy megjelenése, majd 2010-től elindított angol nyelvű Contemporary Music c. kurzus. A zenei konferenciák témakörei olyan ismereteket bővítettek, amelyek nem szerepelnek a tananyagban között pl.: Arvo Pärt, Farkas Ödön, Terényi Ede, Ránki György művészete.

Legújabb kezdeményezések a kortárszenei tanítás területén a hallgatók önálló kutatómunkára való nevelése, melyet a szakkollégium által kiírt pályázatok és a tanszék által szervezett zenei versenyek motiváltak. A kutatás eredményeként jól nyomon követhető, hogy az alakulás óta eltelt 90 alatt fontos szerepet töltött be a kortárszene közvetítése.

DOMJÁN M. KATALIN

PhD-hallgató, PKE, BBTE
domjan.m.katalin@gmail.com

A pedagógusi pálya választása és a személyiségjellemzők

Kulcsszavak: pedagógus személyisége, pedagógusi pálya választása, pedagógusi pálya választásának motívumai

Kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy milyen motívumok hatnak a tanítói/tanári pálya választásának hátterében, mi ösztönzi a fiatalokat a pedagógusi pálya melletti elköteleződésre. Egyes országokban a pedagógusi pályát választókat kiemelt figyelemmel, megbecsüléssel és javadalmazással díjazták, míg nálunk a szakma az elmúlt években egyre többet veszített státuszából. Mindezek ellenére számos fiatal végzi el a tanító-/tanárképzőt és igyekszik a pályán elhelyezkedni.

Kutatásunkban azokat a személyiségjellemzőket kerestük, amelyek fellelhetőek azoknál a személyeknél, akik a pedagógusi pályát választják.

ERDEI LUCA ALEXA

PhD-hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, PPK Neveléstudományi Doktori Iskola
erdei.luca@ppk.elte.hu

A nemzetközi közös mesterképzések helye a nemzetköziesítési törekvésekben

Kulcsszavak: nemzetköziesítés, közös képzés, joint degree

A felsőoktatás nemzetköziesedésének témája számos megközelítésben vizsgálható, melyből mi az alábbi keretrendszert használjuk: az egyik irányt a felsőoktatási intézmények hazai oktatási-kutatási tevékenységének nemzetközi, interkulturális dimenzióval való bővítése jelenti (internationalisation at home), míg a másik irányt a határokon átlépő oktatás-kutatás koncepciója adja (cross-border education) (Knight 2003a; Knight 2003b; Knight 2004; de Wit, Hunter, Howard és Egron-Polak 2015; OECD 2004). Ebben a keretrendszerben különleges helyet foglalnak el a nemzetközi együttműködésben megvalósuló közös mesterképzési programok, mivel azok mindkét megközelítésben értelmezhetők: egyrészt segítik az intézmények kurrikulumfejlesztését, a tanulás-tanítási folyamatok nemzetközi dimenziójának fejlesztését, miközben hozzájárulnak a kifelé irányuló mobilitáshoz és stratégiai partnerségek létrehozásához (Knight 2003a; Knight 2003b; Knight 2004; Knight 2012; OECD, 2004; de Wit et al. 2015)

A fenti keretrendszert használva kutatásunkban regionális, nemzeti és intézményi szinten vizsgáljuk a nemzetközi, konzorcialis együttműködésben megvalósuló közös mesterképzési programok nemzetköziesítési törekvésekben betöltött helyét, szerepét a dokumentumelemzés, félig strukturált interjú és résztvevő megfigyelés módszereivel (Obst, Kuder és Banks 2011; Knight 2008; Knight 2011; Michael és Balraj 2003). A makro szintű elemzés során a felsőoktatás nemzetköziesítéséhez kapcsolódó európai uniós és latin-amerikai szakpolitikai és stratégiai célkitűzéseket elemeztük, míg a kutatás mezo szintjén a spanyol, a magyar és az ecuadori felsőoktatási rendszerekben tekintettük át, s hasonlítottuk össze a közös képzési programokat támogató szakpolitikai és gyakorlati jellegű kezdeményezéseket (Varga 2014; EUA 2015; Knight 2008). A kutatás legalsó, mikro szintjén a kutatásba bevont országok egy-egy kiválasztott felsőoktatási intézményében tártuk fel az intézmények által megvalósított közös képzési programok nemzetköziesítési agendában betöltött helyét, működésük jellemzőit és eredményeit.

DR. FENYŐ IMRE

Debreceni Egyetem, Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet
fenyoimre@gmail.com

Az Erdélyi Tükör folyóirat köre a Debreceni Egyetemen

Kulcsszavak: Erdélyi Tükör, kisebbségi lét, Debreceni Egyetem

Az 1980-as évek végétől a magyar értelmiségi körökben a figyelem középpontjába került a határon túli magyarság helyzete, a kisebbségi lét problémája. Több kezdeményezés is született ennek az érdeklődésnek a kifejezésére, a probléma feldolgozására.

Előadásunkban az egyik ilyen kezdeményezés történetét kívánjuk áttekinteni, bemutatva az Erdélyi Tükör című folyóiratot, illetve a folyóirat körül szerveződő értelmiségi kört. Azért is érdemes ezt a vizsgálatot lefolytatnunk, mert a folyóirat szerkesztői és szerzői gárdáját feltárva felfigyelhetünk arra, a Debreceni Egyetem oktatói milyen nagy számban, milyen nagy lelkesedéssel vettek részt a munkában.

Az előadásban be kívánjuk mutatni a mindössze tizenegy évfolyamot (1989–1999) megélt folyóirat működési és szerkesztési elveit, kiemelve legfontosabb témáit és bemutatva legjelentősebb cikkeit. Be kívánjuk mutatni a szerzői kört, külön kiemelve a Debreceni Egyetemhez kapcsolódó személyek munkásságát. Külön figyelmet kívánunk szentelni a főszerkesztői feladatokat ellátó Bajkó Mátyásnak, aki a Debreceni Egyetem Pedagógiai tanszékének munkatársaként maga is aktív szerzője volt a folyóiratnak, és gondoskodott arról, hogy a pedagógiai témák rendszeresen megjelenjenek a lap cikkeiben.

Elemzésünk során arra is igyekszünk választ adni, vajon sikeresnek mondható volt-e az Erdélyi Tükör kísérlete, vajon eredményesen próbálták-e feldolgozni a folyóiratot életre hívó súlyos kérdéseket.

Előadásunkban mindenekelőtt a folyóirat példányaira, mint elsődleges forrásokra támaszkodunk. Feldolgozási módszerünk dokumentum- és tartalomelemzési eljárásokra támaszkodik, illetve amikor lehetséges igyekszünk diskurzuselemzési technikákat is alkalmazni.

FENYVES MÁRK* – **DR. BALOGH BRIGITTA****

*PhD-hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, PPK Neveléstudományi Doktori Iskola / Orkesztika Alapítvány

** Partiumi Keresztény Egyetem / ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola
brigitta_balogh@yahoo.co.uk

A gondolat testvérévé emelt mozdulat – a mozdulatművészet élő pedagógiája

Kulcsszavak: mozdulatcultúra, tánc, orkesztika, pedagógia

Előadásom kiindulópontja Dienes Valéria gondolkodásának egyik érdekes párhuzama, a Mozdulatot a Gondolat szintjére emelő világlátás. Dienes Valéria 1912-től haláláig dolgozott Orkesztika nevű mozdulatrendszerén, a Duncan-Dienes féle mozdulatrendszeren, amelynek fejlesztése a mai napig tart. Az Orkesztika az emberi mozdulatok és helyzetek tudományos elemzésén alapuló gondolat és a mozdulat rendszer. Az általa alapított azonos nevű iskola a történelem viszontagságai ellenére már 106 éve működik. Az Orkesztika mint tudomány, segíti megvalósítani a címadó gondolatot. Számos megvalósulási formát eredményezhet a színpadi tánctól, az egységélmény megvalósulásán át a közösségi formákig. Ezeket próbálom meg előadásomban bemutatni, mint a művészeti pedagógia élő gyakorlatát.

DR. FODOR LÁSZLÓ

Sapientia EMTE, Tanárképző Intézet, Kolozsvár
la_fodor@yahoo.com

A folyamatos fejlődésre való alkalmasság kialakítása mint az iskolai oktatás aktuális alapfeladata

Kulcsszavak: folyamatos fejlődés, önnevelés, permanens tanulás,

Jelen előadásomban abból a személyiségpszichológiailag igazolt tényből indulok ki, miszerint az emberi létezés alapállapota a folyamatos fejlődés, az állandó változás, a szüntelen valamivé válás. Ennek a gondolatnak a vonzókörében kifejtem, hogy amennyiben az ember egész életén át alakul(hat), hogy képes a töretlen önművelésre, illetve a permanens tanulásra, önnön személyiségének folytonos gazdagítására, arra van szükség, hogy az iskolai pedagógiai cél- és feladatrendszert átfogó léptékben újraértelmezzük. A felvázolt eszmekörben, a továbbiakban mindenekelőtt arra teszek utalásokat, hogy a tág értelemben vett iskolai oktatásban, illetve a személyiség fejlesztésének iskolapedagógiai folyamatában, ma már nem annyira egy-egy statikus, ideálisnak tekintett (tudás, képesség, kompetencia stb.) szint elérésére kell törekedni, nem az egyes személyiségbeli összetevők maximálisnak kikiáltott méreteiben leszögezett fokát kell megközelíteni, hanem inkább a fejlődés távlati feltételeinek kimunkálására, a személyiség intelligenciájának, tanulási kapacitásainak, gondolkodásának, kreativitásának, nyitottságának és receptivitásának megalapozására, az önfejlesztés hajlandóságának (motivációjának) és konkrét képességének kifejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. Végezetül arra következtetek, hogy az ember egész életén át tartó tökéletesíthetőségének ténye jó alapot nyújt a permanens nevelés innovatív pedagógiai paradigmájának, s ezen belül hitelesen legitimálja a folyamatos önnevelésre való felkészítés egyre égetőbb fontosságát és szükségességét. Amennyiben a változó életkörülmények és a fejlődő társadalmi-gazdasági feltételek szinte folyamatosan változtatják az adott pillanatban eszményinek elgondolt személyiségstruktúrát, illetőleg az ideálisnak tekintett adaptív személyiségműködések formáját és nivóját, a

pedagógiai célokat elsődlegesen a folyamatos fejleszthetőség erősítésére, illetőleg az önálló önszabályozásos önfejlesztés képességére kell irányítani. Konklúzióként mutatok rá arra, hogy a végső pedagógiai feladat ma már nem lehet más, mint alkalmassá tenni a tanulót egyedi lényege, fejlettsége, érettsége és értéke szintjének egész életén át tartó emelésére.

DR. GÁL KATALIN* – DR. SZÉKEDI LEVENTE**

*Partiumi Keresztény Egyetem

katalin.gal@partium.ro

**Partiumi Keresztény Egyetem

szekedi.levente@partium.ro

Digitális kompetenciavizsgálat a Partiumi Keresztény Egyetemen

Kulcsszavak: digitális kompetenciák, IKT eszközök használata, online tanulásra való felkészültség

Elemzésünk kiindulópontját az a paradoxon hívta életre, miszerint a rendkívül jó információs technológiai infrastruktúrával ellátottság ellenére Románia a digitális kompetenciák tekintetében nagyon rossz helyezést ér el az európai uniós rangsorban. Ebben az országos kontextusban arra a kérdésre kerestük a választ, hogy a Partiumi Keresztény Egyetem hallgatói és munkatársai azon digitális kompetenciák tekintetében, amelyek kapcsolódnak az online oktatásra való felkészültséghez, hol helyezkednek el. Ennek érdekében 2018. májusában szociológiai felmérést végeztünk az akadémiai közösség digitális kompetenciáinak a felmérésére, az online kérdőívet 201 hallgató, 44 oktató és 15 adminisztratív munkatárs töltötte ki. A használt mérőeszköz a Torontói Egyetem EILAB kutatóközpontjának digitális kompetencia profilkészítő (Digital Competency Profiler) kérdőívére alapoz, az egyes technológiák használatának a gyakoriságára, az alanyok technológia-használati magabiztosságára, valamint eszközpreferenciáira kérdez rá (episztemológiai, információs, társadalmi, technikai dimenziókban). A felmérés egyik legfontosabb megállapítása, hogy mind a hallgatók, mind pedig az oktatók esetében az oktatás, illetve a szakmai, tudományos munka szempontjából kulcsszerepet betöltő episztemológiai kompetenciák a legkevésbé fejlettek, ami az online tanulásra való felkészültség alacsony szintjére enged utalni. Kutatásunk azt jelzi, hogy az akadémiai közösség tagjai számára a módszertani és IKT képzések megszervezése időszerű és intézményi szempontból is prioritásnak tekinthető, időszerűnek mutatkozik egy korszerű oktatásdigitalizációs stratégia kialakítása a PKE-n.

GAZDAG KATALIN

PhD-hallgató, Debreceni Egyetem

katygzadag@gmail.com

Az iskolák közti finanszírozási egyenlőtlenségek Romániában

Kulcsszavak: méltányosság, finanszírozás, oktatás, hatékonyság

Az EU-s tagországok számára az oktatás finanszírozása prioritást jelent, ugyanis az oktatást beruházásnak tekintik. Az elmúlt évek nemzetközi és hazai elemzései (vö. OECD 2017) egyaránt azt mutatták, hogy azoknak az országoknak sikerült a gazdasági növekedésben felzárkózni a korábbi évtizedeken előttük levőkhöz, amelyek egy viszonylag hosszú távú és anyagiakban, valamint időben ráfordítás-igényes beruházást helyeztek előtérbe. A romániai közoktatás helyzetét elemezvén megállapíthatjuk, hogy az oktatási rendszer finanszírozását évről évre egyenlőtlenség, kiszámíthatatlanság jellemzi, mely tényezők mögött minőségi különbségek húzódnak meg. Ha azt feltételeznénk, hogy nincs összefüggés a ráfordítások és a minőség között, vagy a ráfordítások és a jobb minőség elérésének lehetősége között, akkor méltányossági szempontból érdektelen volna a finanszírozási egyenlőtlenségek vizsgálata. Márpedig a nemzetközi empirikus kutatások (vö. Wößmann et al. 2007) szignifikáns összefüggést találtak az iskolák pénzügyi erőforrásai és az iskolai teljesítmény – mely a minőségi oktatás egyik előfeltétele – között.

Kutatásunk első, elméleti-jogi részének keretén belül a romániai közoktatás finanszírozására vonatkozó fontosabb jogszabályok és a különböző finanszírozási módszertani rendelkezések, beleértve a kisebbségi (magyar nyelvű) oktatás finanszírozására vonatkozó kérdések, kerülnek elemzésünk homlokterébe, megteremtve ezáltal azt az elméleti keretet, amelybe kutatásunk második, empirikus része, inkadrálódik. Kvalitatív kutatásunk részében az iskolaigazgatókkal készített interjúalapján a romániai magyar tannyelvű iskolák helyzetének elemzésére vállalkozunk. Arra vagyunk kíváncsiak, hogy a gyakorlatban milyen finanszírozási formák léteznek, azok között milyen mértékű az egyenlőtlenség megléte, illetve azokból milyen hátrányok származhatnak az adott tanintézményre vonatkozóan.

A kutatás során feltárt előzetes eredményekből megállapíthatjuk, hogy a legtöbb esetben az egy diákra jutó standard költség összege nincs összhangban az oktatási intézmény alapfinanszírozási szükségleteivel. Úgy véljük, hogy az oktatási intézmények eltérő, sajátos volta szükségessé teszi az alapfinanszírozás korrekációs koefficienssel való számolás tényét, melynek különböző módozatait kutatásunk vizsgálja fel.

DR. GÉCZI-LASKAI JUDIT

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző Kar

laskai.judit@chello.hu

Kézművességről pedagógusoknak

Kulcsszavak: módszertan, segédanyag, kézművesség, komplexitás

Életvitel és gyakorlatnak (Nemzeti alaptanterv), Technika, életvitel és gyakorlatnak (Kerettanterv) nevezzük a több évszázados hagyományokkal rendelkező tantárgyat.

A téma oktatásához korábban megjelent felsőoktatási jegyzetek (rész)összegzéseként, ill. megújításaként jelent meg 2018-ban a Kézművesség c. segédanyag (ELTE-Eötvös Kiadó), amelynek bemutatása az előadás témája. A jegyzet a Vizuális kultúra műveltségterület részét képező Tárgy- és környezetkultúra tartalmakhoz komplex módon kapcsolódik. Nem titkolt célja az is, hogy a pedagógusjelöltek alapismereteit pótolja, hiszen a tantárgy az 1990-es évek kezdetétől kezdve sok változáson ment át.

A jegyzet két fő részre tagolódik. Az elsőben a vázlatos a tantárgytörténeti kitekintést követően a releváns nevelés-lélektani utalások és metodikai hivatkozások a tantárgy speciális célrendszerét veszik alapul, ill. a jól kihasználható tantárgyköziség is megjelenik.

A második részben a gyakorlatban is kipróbált népi kézműves technikák és az újrashasznosítás praktikai kerülnék a fókuszba, szöveges magyarázattal és képi illusztrációkkal.

A jegyzet azokra a kérdésekre is rávilágít, hogy fő- vagy melléktantárgy-e a tantárgyunk, melyek a fő célkitűzései és tevékenységei és hogy mit szükséges feltétlenül tudnia a kézművességről egy leendő pedagógusnak.

DR. GELENCSÉRNÉ – DR. BAKÓ MÁRTA

Kaposvári Egyetem

gelencserne.marta@ke.hu

Kérdőíves kutatás az állatassisztált tevékenység megítéléséről Magyarországon

Kulcsszavak: állatassisztált tevékenységek, fejlesztési lehetőségek, szülői bevonódás

Az ember és az állat kapcsolata több ezer éves múltra tekint vissza. Kezdetben az állatokat főként a munkában való segítségére, vadászatra, házörzésre alkalmazták, esetlegesen húsáért tartották, mára viszont társunkká, életünk egyik kiemelkedő szereplőjévé váltak (Klimke 2003). Számos kutatás igazolja, hogy az ember-társállat kontaktus, hatással van a kapcsolatban részt vevő személy egyes pszichológiai és fiziológiai paramétereire, mely előnyösen befolyásolja fizikai és mentális egészségi állapotát (Topál-Hernádi 2011).

Napjainkban az állattartás mellett egyre népszerűbbek a különféle állatassisztált tevékenységek.

A kutatás célja az állatasszisztált tevékenységek ismertségének és elfogadottságának feltérképezése: a kérdőívet kitöltő személyek milyen mértékben tájékozottak a témakörben, ismereteik honnan származnak? Véleményük szerint mely területeken lehet eredményt elérni a gyermekek, tanulók fejlesztése során?

A kutatás online, önkitöltő kérdőív alkalmazásával és feldolgozásával készült.

A kutatási eredmények alapján megállapítható, hogy a válaszadók átfogó képet adtak az állatasszisztált tevékenységek ismertségéről, megítéléséről. A feltárt eredmények rávilágítanak arra, hogy a szakmai oldal fontossága mellett a befogadó oldal tudományos tájékoztatása is nélkülözhetetlen a szélesebb körben való megismertetésére.

GÖLCZ MIRA

PHD-hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, PPK Neveléstudományi Doktori Iskola
golczmira@yahoo.com

A német nemzetiségi nyelvjárás gyakorlati alkalmazása az oktatásban

Kulcsszavak: kétnyelvűség, nyelvjárás, magyarországi németek, óvodai-iskolai nevelés

A kétnyelvűség nagyon régóta van jelen az emberiség történetében. Előadásomban arra keresem a választ, hogy valójában mit értünk kétnyelvű nevelésen, oktatáson? Milyen módon, hogyan tudjuk alkalmazni az óvodai nevelésben, az általános iskola alsó tagozatának nevelésében, oktatásában. Számos módszer, képzési lehetőség áll a pedagógusok rendelkezésére ahhoz, hogy a gyerekekkel a jelen kor oktatási igényeihez alkalmazkodva tudjanak foglalkozni, ehhez szeretnék gyakorlati példákat bemutatni. Hazánkban a magyarországi német közösséghez tartozó gyermekek nagyrészt „visszatanulják” ősök nyelvét, hiszen a legtöbben az óvodai nevelésben kezdenek először nyelvtanulásba. Ők jellemzően a német kultúrát ismerve nőnek fel, hallgatják ősök zenéjét, látják táncaikat, de a nyelvet anyanyelvi szinten még nem ismerik az asszimiláció miatt. Számos lehetőség áll viszont rendelkezésünkre ahhoz, hogy a magyarországi német nyelvjárást is beleépítsük a kétnyelvű órákra, ezzel is segítve és hitelesebbé téve a nemzetiségi oktatást-nevelést. Fontos ez azért, hogy megőrizzük ősök kultúráját nyelvét, nyitottá tegyük gyermekeinket más népek nyelve, kultúrája iránt.

GÖLCZ MIRA

PHD-hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, PPK Neveléstudományi Doktori Iskola
golczmira@yahoo.com

A német nemzetiségi óvó- és tanítóképzés múltja, jelene, jövője

Kulcsszavak: pedagógusképzés, német nemzetiség, módszer

A bemutatni kívánt kutatás célja a magyarországi német nemzetiségi alapfokú pedagógusképzés feltérképezése, a kontinuitás-diszkontinuitás vizsgálata. A magyarországi német nemzetiségi képzés (iskolák, óvodák, pedagógusképző intézmények) történetének, fejlődésének bemutatása, a fontosabb fordulópontok meghatározása. A II. világháború német kitelepítését követően 1959-ben vette kezdetét a felsőfokú nemzetiségi óvó- és tanítóképzés. Napjainkban az ország több pontján (Budapesten, Baján, Esztergomban, Vácon) folyik nemzetiségi oktatás. A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata által 2010-ben kiadott Gyökerek és Szárnyak nevelési, oktatási és közművelődési, majd a Steh dazu! a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata stratégiája 2020-ig határozott célokat fogalmaz meg a nemzetiségi nevelés-oktatás terén. Egyre több óvodában, iskolában folyik német nemzetiségi oktatás, így a téma aktualitása jelentős. Kutatásomban vizsgálom továbbá a képzés nehézségeit, jelenlegi módszerek, eszközök hatékonyságát, hiányosságát, illetve egy lehetséges német nemzetiségi csecsemő- és kisgyermekgondozó képzés megvalósításának igényét, lehetőségeit. Keresem a választ továbbá arra, hogy más, Magyarországon élő nemzetiségek oktatási tapasztalatai alapján hogyan, milyen módon tudnánk a kisgyermekkorú nemzetiségi képzést még hatékonyabbá tenni.

DR. GYÖRE GÉZA

Pannon Egyetem Veszprém
gyore.geza@almos.uni-pannon.hu

A pedagógiai szaklapok alapításának helye és szerepe Zsolnai József életművében

Kulcsszavak: Zsolnai József, pedagógiai szaksajtó, 1990-es évek,

Zsolnai József munkásságáról a pedagógiával, oktatással foglalkozók közül szinte mindenki formált valamilyen véleményt. Ezek a meglátások nem egyszer egymással sok pontban ellentmondtak, vitát generáltak. Halála (2011) után a joggal várt objektív életmű-értékelése – még – nem történt meg.

Az 1990-es években a pedagógiai gyakorlat és pedagógiai kutatások átalakulásával, kiszélesedésével találjuk magunkat szemben. Ez generálja az új pedagógiai folyóiratok megjelenését, a nagy hagyománnyal rendelkező lapok koncepcióbeli változását is. Előadásomban munkásságának egy igen fontos momentumával foglalkozom, nevezetesen a pedagógiai szaklapok alapításával, amely az 1990-es évek legelején központi helyet foglalt el tevékenységében. Hatványozottan lehetősége volt erre, hisz 1990. és 1995. között az Országos Közoktatási Intézet főigazgatójaként (is) tevékenykedett. Tevékenyen részt vett a Pedagógiai Szemle (ma Új Pedagógiai Szemle) megújításában és megalapította az Iskolakultúrát (1990), a rövid életű ÉKP Híradót (1994) és a Pedagógia és Minőség (1990) című szaklapot. Külön szólok a Scientia Pannonica online folyóiratról is, amelyet 2007-ben alapított. Végezetül bemutatom, hogy a lapokban megjelent Zsolnai-írások milyen helyet foglalnak el az életműben.

HIDEG GABRIELLA

Eszterházy Károly Egyetem
hideg.gabriella@uni-eszterhazy.hu

Értékek és értékváltozások. Általános iskolások és egyetemisták példaképválasztásának változásai

Kulcsszavak: példakép, értékek, értékváltozás, sportolói példakép

A 21. századra a modern telekommunikációs eszközöknek is köszönhetően minden percben elérhetőek (always online) vagyunk, bizonyos fogalmak, eredmények és értékrendek többek között ezért átértékelődnek. Ez a változás, mely értékvesztéssel is jár, jelen van az élet minden területén és hatással van a felnövekvő generáció erkölcs- és értékfelfogására.

A vizsgálat célja egyrészt bemutatni és elemezni napjaink társadalmában végbement értékváltozásokat. Másrészt képet adni a mai fiatalok példaképválasztási szokásairól. Vizsgálati módszerként a hazai és a nemzetközi szakirodalom feltárásán kívül egy kérdőíves anket módszert alkalmaztunk. A felmérésben összesen 687 személy vett részt. A vizsgálat 6 ország részvételével zajlott, négy európai – Magyarország, Ukrajna, Románia és Szerbia – és két Európán kívüli – Malajzia és Kenya – országban.

Hipotéziseink: H1. Feltételezzük, hogy a fiatalok jelentős többségének van sportolói példaképe. H2. Feltételezzük, hogy Kenyában és Malajziában szignifikánsan magasabb a sportolói példaképet választók aránya és őket pozitív értékek mentén választják. H3. Feltételezzük, hogy a társadalmi, gazdasági és kulturális eltérésekből adódóan szignifikáns különbségek mutathatók ki a közép-kelet-európai és Európán kívüli országok megkérdezett fiataljainak példaképválasztásában.

Eredményként összehasonlíthatóvá válik a hat ország megkérdezett fiataljainak sportolói példakép-választásra vonatkozó szokásai. Tisztább képet kapunk, hogy milyen értékek mentén választanak orientációs személyt a fiatalok.

DR. HOLLÓSI HAJNALKA* – DR. VINCZE TAMÁS ANDRÁS – DR. MÁRTON SÁRA KATALIN*****

*Nyíregyházi Egyetem
hollosi.hajnalka@gmail.com

**Nyíregyházi Egyetem

vincze.tamas@nye.hu
 ***Nyíregyházi Egyetem
marton.sara@nye.hu

Az osztatlan tanárképzésből kikerülő fiatalok pedagógiai értékrendszere

Kulcsszavak: tanári kompetencia, portfólió, tanári értékrend

Végzős hallgatóink tanári kompetenciáinak mérése megtörténik a tanítási gyakorlat és a záróvizsga során, viszonylag egzakt kritériumok alapján. Ennél jóval nehezebb a képzés során elsajátított értékrend vizsgálata, mi erre tettünk kísérletet. Kutatásunkban a Nyíregyházi Egyetemen folyó osztatlan tanárképzés első kibocsátott évfolyamának szakmai értékrendjét mértük fel strukturált interjúval. Az interjúkból leszűrt tanulságokat dokumentumelemzéssel egészítettük ki: a tanárjelöltek portfólióit vettük nagyító alá. A tartalomelemzés eszköztárával vizsgáltuk meg, tetten érhető-e bennük egy kialakult saját tanári értékrend; az egyes helyzetek, problémák megoldásának ismertetéséből következtethetünk-e tudatos értékrend-követésre. A kapott eredményeket összevetettük a pedagóguspályán másfél-két évtizede működő kollégák szakmai értékrendjével, hogy kiderítsük, milyen különbségek állapíthatók meg a kompetencia alapú tanítás-tanulásra felkészítő képzés által kibocsátottak és a húsz évvel idősebb tanárgeneráció értékrendszerében.

Kutatásunk relevanciáját azzal indokoljuk, hogy a pedagógusok szakmai értékrendje az alig vizsgált területek közé tartozik, kezdő pedagógusok esetében pedig különösen érdekes, hogy a megszerzett szakmai tudáson és pedagógiai kultúrán túl milyen értékrend birtokában indulnak el a pályán. Másrészt a képzés deklarált eszménye a reflektív pedagógus; a reflektivitásnak pedig egyik lényeges ismérve lehet az, hogy mennyire képes felismerni a tanár azokat a szakmai etikai vezérelveket, amelyek mentén az elképzeléseit az oktató-nevelő munkáról, az egyre összetettebbé váló tanári szereprendszerről megfogalmazza.

KARÁSZI ÉVA - ZSUZSANNA

Elemi iskolai tanár, Zelk Zoltán Általános Iskola, Érmihályfalva
evazsuzsakaraszi@gmail.com

A kenyér nyelvi képe a magyar és a román gyermekirodalmi alkotásokban

Kulcsszavak: kenyér, domén, profil, analogikus gondolkodás, belső kép, nyelvi világgép

A nyelvi világgép – az átlag nyelvhasználó tudásán alapuló kép, a világ megértése és interpretációja (Bańcerowski 2000). Fontos, hogy egy konkrét kifejezés hogyan konceptualizálódik, milyen rejtett tartalommal telítődik. Ezzel is magyarázható, hogy elvont fogalmakról minden nehézség nélkül tudunk beszélni, mert megvan hozzá az a mentális háttér, ami segít a kategorizálásban.

Jelen kutatás Anna Wierzbicka metanyelv-elméletéből indul ki, amely kulcsszavak elemzése alapján vizsgálja a különböző kultúrákat. A magyar és román nép gondolkodásmódjában jelen lévő hasonlóságokra és különbségekre világítunk rá a kenyér nyelvi képének elemzése által, valamint olyan gyermekirodalmi alkotásokat mutatunk be, amelyek tanulmányozása és elemzése során bővíthető a lexémához kötött mentális lexikon. Vizsgálatunk továbbá arra is irányul, hogy a kenyér, jelként, motívumként vagy a történet tárgyaként jelenik-e meg a tanulmányozott művekben, valamint milyen doméneket hív elő mint kulcsszó.

A kutatás módszere a korpuszok párhuzamos elemzése, kérdőíves felmérés, résztvevő megfigyelés a tanítási órákon, a diákokkal folytatott gyakorlati tevékenységek során.

KARÁSZI ZSUZSANNA

PhD-hallgató, Debreceni Egyetem
zsuzsanna.karaszi@gmail.com

Egyéni és fenntartói jellemzők szerepe a Partiumi Keresztény Egyetem hallgatóinak lemorzsolódásában

Kulcsszavak: lemorzsolódás, perzisztencia, vallásosság, felekezeti felsőoktatási intézmény

A felsőoktatási intézmények hallgatóinak eredményességét pozitív és negatív aspektusai révén is vizsgálhatjuk (Pusztai 2015). Tinto és Bean éveken keresztül, többnyire negatív aspektusok révén vizsgálták a jelenséget, és kutatásaik során arra a következtetésre jutottak, hogy a tanulmányokat megszakító hallgatók egyidejűleg a szocializációs folyamatokat is megszakítják (Tinto 1975, Bean 1985, Lukács & Sebő 2015). A hallgatói sikertelenség, a bukás, a tanulmányi célokból vagy a saját intézményből való kiábrándulás felveti az intézményi környezetek jelentőségét. A nemzetközi kutatások többnyire az expanzió okozta változásokra figyelnek a hallgatói lemorzsolódás problémájának keretén belül (Tinto 1975, Braxton 2000, Merill 2015). Ellenben nem hagyható figyelmen kívül a felekezeti fenntartású (illetve identitású) intézmények esetén a hallgatók intézmény iránti elkötelezettsége, mint a lemorzsolódás akadály, különösen, ha a fiatalok azonosulni tudnak az intézmény szellemiségével.

Jelen kutatásban a vallásosság felsőoktatási lemorzsolódásra gyakorolt hatását kívánjuk megvizsgálni a nagyváradai Partiumi Keresztény Egyetemen. A kutatás során kvantitatív és kvalitatív vizsgálat eredményeire egyaránt támaszkodunk, interjúk szövegeit és egy hallgatói kérdőíves vizsgálat adatbázisát (N=2017) elemezzük.

DR. KÁTAINÉ LUSZTIG ILONA

Kaposvári Egyetem
kataine.ilona@ke.hu

Nevelőszülők szerepe a gondozott gyermekek önálló életre felkészítésében

Kulcsszavak: gyermekvédelem, nevelőszülői nevelés, önálló életre felkészítés

Gyermekvédelmi szakellátásra akkor kerül sor egy gyermek életében, ha családja súlyosan veszélyezteti vagy a gyermek deviáns magatartása indokolja ezt. A helyettesítő nevelés keretében a gyermekeket elsősorban nevelőcsaládokban helyezik el. A családjukból kiemelt gyermekek általában jelentős szociális és kulturális hátrányokkal kerülnek a nevelőszülőkhöz.

A máról holnapra élő, hátrányos helyzetű családokban a gyermekeknek sokszor nincs jövőképük, nincs motivációjuk a tanulásra és nem tervezik a felnőtt életüket. A magyar gyermekvédelmi jogszabályok rendelkeznek arról, hogy a nevelőszülőknek a családjukban elhelyezett gyermekeknél gondoskodniuk kell – többek között – az önálló életre történő felkészítésről, a társadalmi beilleszkedés előkészítéséről. A nevelőszülői nevelés célja, hogy a nevelésbe vett gyermek testileg, értelmileg, érzelmileg és erkölcsileg korának megfelelően fejlődjön, személyisége kibontakozzon, és később képessé váljon az önálló életvitelre.

Előadásomban arra keresem a választ, hogy a különböző szociokulturális környezetben élő nevelőszülők biztosítják-e a nevelt gyermekek/fiatalok „életre nevelését”, önálló életre felkészítését? Milyen tényezők befolyásolják e folyamat eredményességét vagy eredménytelenségét? Nevelőszülőkkel készített interjúk alapján mutatom be, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek későbbi sikeres társadalmi beilleszkedését, önálló életkezdését milyen módszerekkel, eszközökkel célszerű elősegíteni.

DR. KISS ZOLTÁN

Eötvös József Főiskola / Kaposvári Egyetem
kiss.zoltan@ejf.hu

A testnevelés tanítási gyakorlatot teljesítő hallgatók tevékenységeinek összehasonlítása

Kulcsszavak: tanítójelöltek, testnevelés tanítási gyakorlat, megfigyelés, tevékenység, interakció

Az iskolai tanórák megfigyelése nagyon sokféle információt nyújthat a pedagógusok, illetve a tanulók munkájáról egyaránt. A pedagógiai kutatások területén a megfigyelés módszere kiválóan segítheti többek között a különböző tevékenységek, a tanórai tanár-diák interakciók feltérképezését is. A testnevelés tantárgy tanítása azonban sajátos és jellegzetes formákat hordoz az osztálytermi környezetben tanított tantárgyakhoz képest, amely a tanórákon megfigyelhető tevékenységek és interakciókban is tetten érhető. A testnevelési órák ilyen jellegű

megfigyeléséhez rendelkezésre állnak a tantárgyra, illetve a mozgástanításra specializált és kipróbált különféle technikai eljárások, módszerek. Az előadásban egy olyan közvetlen kategoriális megfigyeléssel végzett kutatás kerül ismertetésre, amely a tanítási gyakorlatok ideje alatt, a tanító szakos hallgatók által irányított 93 testnevelési órára terjedt ki. A kutatás céljai között szerepelt, hogy a tizenhárom tanítói és hét tanulói tevékenységtypust tartalmazó kategóriarendszer használatával megismerjük a legjellemzőbb tanórai tevékenységeket és interakciókat. További célként fogalmazódott meg, hogy összehasonlításra kerüljenek az eredmények a nemek, illetve a testnevelés és nem testnevelés műveltségterületes hallgatók vonatkozásában. Az előadás bemutatja a vizsgálat fontosabb eredményeit, valamint javaslatokat tesz a fejlesztendő területek kapcsán is.

DR. KISSNÉ RUSVAI JULIANNA

Nyíregyházi Egyetem Tanítóképző Intézet
rusvai.julianna@nye.hu

A Kálvineum polgári leányiskolájának szerepe Nyíregyházán

Kulcsszavak: polgári iskola, népművelés, „kulturális fókusz”

Az 1868. évi XXXVIII. törvénycikk (az ún. népoktatási törvény) rendelkezett először a polgári iskolákról. Számuk a századfordulótól kezdve gyorsan növekedett. Ezen intézmények sorába illeszkedik a nyíregyházi Kálvineum polgári leányiskolája, amely 1926-tól 1948-ig működött. A Kálvin nevét viselő iskolaegyüttes elsősorban lelkészárvák és hadiárvák taníttatására jött létre. A nyíregyházi Kálvineum árvaházat, továbbképző női tanfolyamot, internátust, majd 1928-tól tanítónőképző intézetet is működtetett.

Jelen munka a nyíregyházi református polgári leányiskola eddig kevésbé feldolgozott történetéhez kíván hozzájárulni. Azt vizsgáljuk meg (főként levéltári forrásokra, az iskolai értesítőkre, évkönyvekre és a korabeli sajtó híradásaira támaszkodva), hogy milyen szerepet töltött be a tanintézmény a városban belül, hogyan hatott tevékenységére a testvérintézményekkel (pl. a Kálvineum Tanítónőképző Intézetével); a társintézményekkel (pl. a debreceni Dóczy Gedeon Leánynevelő Intézettel) való kapcsolata.

A források azt bizonyítják, hogy sajátos helyet foglalt el az egyházi polgári iskola a település többi polgári iskolája között; és a klebelsbergi szándéknak megfelelően valóban kulturális fókusként működött ez a tanintézmény; jelentősen hozzájárult rendezvényeivel az iskolán kívüli népművelés ügyéhez, a lakosság művelődéséhez.

Az iskola messzemenően gondoskodott arról, hogy a tanítványok a tananyagon túl is gyarapíthassák tudásukat, megismerhessék szűkebb-tágabb lakóhelyük történelmét, természeti és kulturális kincseit.

KOCSIS ZSÓFIA

PhDhallgató, Debreceni Egyetem
zsofikocsis6@gmail.com

Hallgatói munkavállalás határon innen és túl

Kulcsszavak: hallgatói munkavállalás, foglalkoztatás

A jelenlegi kutatás a magyarországi, valamint a szomszédos országok egyetemi hallgatóinak munkavállalási szokásait vizsgálja. Napjainkban a munkavállalás fontos szerepet játszik az egyetemi hallgatók életében. A tanulmányok, a munka és a munkanélküliség közötti határok egyre jobban elmosódnak, manapság a munkába állás időpontja nem esik egybe a diploma megszerzésének időpontjával. Kétségtelen, hogy az egyetemi évek alatt megszerzett munkatapasztalat jelentős hatást gyakorol a későbbi foglalkoztatás sikerére. A kutatás során igyekeztünk választ kapni a következő kérdésekre: Milyen tényezők befolyásolják a diákokat, hogy a tanulás mellett munkát vállaljanak? Milyen mértékben befolyásolja a foglalkoztatás a tanulók eredményességét? Van-e különbség az egyes országok hallgatóinak munkavállalási szokásai között? A kutatás célja, hogy bemutassa a diákok foglalkoztatási csoportjainak különbségeit és hasonlóságait. Vizsgálatunkban kvalitatív és a kvantitatív adatokra támaszkodunk. Az intézmények hallgatóinak munkavállalási szokásai lettek összehasonlítva egy nagy volumenű kérdőíves adatfelvétel másodelemzése során (IESA, N = 2017). A kvalitatív kutatás során strukturált

személyes interjúk eredményeit elemeztük. A kvantitatív vizsgálat eredményei különböző statisztikai szignifikanciát mutattak a társadalmi és teljesítmény tényezőkkel összefüggésében. Az eredmények további kutatások elvégzésére sarkallnak, hogy részletesebb képet kapjunk az egyetemisták munkavállalási szokásairól, főként a mélyebben gyökerező, finom összefüggések hálózatáról. Bár kutatás feltáró jellegű volt, mégis alapját képezheti a munka és a tanulmányok összehangolásával foglalkozó intézményi politikák kidolgozásának.

KOVÁCS ANETT JOLÁN

Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola
anettx.kovacs@gmail.com

A felsőoktatási validáció gyakorlata Magyarországon

Kulcsszavak: felsőoktatás, validáció, tanulási eredmények elismerése

A nem formális környezetben megszerzett tudás elismerése, validációja mára rendkívül fontossá vált az Európai Unióban. A 2012-es Tanácsi ajánlás iránymutatásul szolgált a tagállamok számára, hogy 2018-ra dolgozzák ki saját nemzeti validációs rendszerüket.

Magyarországon még nem működik széles körben validáció, de a nemzetközi példák alapján a validáció előfeltétele a felsőoktatási szektorban már adottak: a képesítések kimeneti követelményei tanulási eredményekben vannak megfogalmazva és a képesítések besorolása is megtörtént a nemzeti képesítési keretrendszerbe.

A felsőoktatási validáció célja, hogy a nem formális környezetben szerzett ismeretek, készségek, kompetenciák (pl. munkatapasztalat, önkéntes munka, tanfolyami képzés) beszámíthatóak legyenek a formális felsőoktatási képzésekbe (alapképzés, mesterképzés, felsőoktatási szakképzés).

Bár 2005 óta a felsőoktatási törvény lehetőséget biztosít arra, hogy a nem formális úton megszerzett tudást a hallgató elismertethesse, az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a validáció rendszerszinten nem működik. Kutatásom célja feltárni, hogy milyen akadályozó tényezők miatt nem működik a validáció. Ennek érdekében az országban működő 5 magyarországi tudományegyetem oktatói körében (összesen 2700 fő) felmérés készül a nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények validációs szemléletével és gyakorlatával kapcsolatban. A kutatási eredmények alapján helyzetképet adunk a nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények elismertetésének hazai felsőoktatási gyakorlatáról. Majd további adatkiértékelést követően rendszerfejlesztő javaslatok fogalmazhatók meg.

KOVÁCSNÉ DR. DURÓ ANDREA

Miskolci Egyetem BTK Tanárképző Intézet
duro.andrea@gmail.com

Végzős szakgimnazisták értékorientációja

Kulcsszavak: értékorientáció, neveltségi vizsgálat, személyiségfejlesztés

Az értékek a viselkedést irányító, egyéni preferencia kifejeződései. Ugyanakkor ismereteket, fogalmakat, viszonyulásokat is jelentenek, rendszerbe szerveződnek: vannak közöttük az egyén számára fontosak és kevésbé fontosak. (N. Kollár–Szabó 2004) A fiatalok értékorientációjának megismerésére irányuló vizsgálatok azért különös jelentőségűek, mert személyiségük mélyebb megismeréséhez járulnak hozzá.

A végzős szakgimnazisták (N= 94) körében lefolytatott egyéni kérdőíves felmérés során ezért Szekszárdi Júlia (2001) értékválasztásra irányuló kutatásának adaptálásával szándékoztam feltárni a „felnőtt életre készülő” tanulók értékorientációját. A vizsgálati eszköz ötvenöt, kívánság formájában megfogalmazott értéket tartalmazott, amelyek fontosságának megítélését egy ötfokozatú skálán kellett a diákoknak bejelölni. Ezt a listát egészítette ki két nyílt kérdés, amelyek a legfontosabb és a legkevésbé fontos választás indoklására irányultak. A kutatás középpontjában álló csoportok – az egyéni fejlődéshez, a társas kapcsolatokhoz, a szabadságigényhez, a jövőhöz és a fogyasztáshoz kapcsolódó értékek – alapján feltételeztem, hogy a tanulók az egyéni fejlődéshez és

a fogyasztáshoz kötődőket részesítik előnyben, míg a jövővel összefüggően, a társadalom/emberiség szolgálata a rangsor végére kerül. Az eredmények az egyéni érvényesülés tekintetében beigazolták elvárásomat, a másik két esetben azonban ellentmondásosabb volt az adott csoportokba tartozó értékek megítélése. A válaszok háttérében álló okok részletes elemzése mindenekelőtt a vizsgált osztályokban tanítók számára szolgál fontos információkkal, elsődlegesen személyiségfejlesztő tevékenységüket segítve.

LÁSZLÓ LÓRÁNT

Teleki-Bolyai Könyvtár
laszlo.lorant@gmail.com

Nádpálca és lexikon

Kulcsszavak: pedagógia történet, könyvtörténet, antik görög filozófia, Rousseau

A marosvásárhelyi Teleki-Bolyai Könyvtár gr. Teleki Sámuel gyűjteménye és az ugyancsak itt őrzött Református Kollégiumi könyvtár révén gazdag tárháza a neveléssel foglalkozó műveknek. Az idén 300 éves Marosvásárhelyi Református Kollégium tiszteletére nyitottuk meg Nádpálca és lexikon című időszakos kiállításunkat, amely a nevelés történetét mutatja be könyveinken és kéziratainkon keresztül az antik Görögországtól a felvilágosodás koráig, kitérve ennek erdélyi és marosvásárhelyi vonatkozásaira is. Előadásomban a könyvtárunkban levő neveléssel foglalkozó műveket mutatnám be, pontosabban a főbb gyűjtési köröket. Elmondhatjuk, hogy releváns gyűjtemény, ugyanis Teleki Sámuel a pedagógia századában, azaz a 18. században élt és gyűjtött, különösen odafigyelve kora filozófiai, pedagógiai írásainak a beszerzésére. Emellett legkedvesebb olvasmányai az antik görög és római szerzők művei voltak, illetve a humanizmus jeles gondolkodói, akik közül sokan nevelési elveket is megfogalmaztak. De nem hiányoznak a középkor egyházatyái, a reformáció és ellenreformáció szerzői sem. A kollégiumi könyvtár értelemszerűen tartalmaz ilyen jellegű munkákat, sok közülük kézirat. A külföldi egyetemeken képzett tanárok az új nevelési eszméket itthon próbálták meg gyakorlatba ültetni. Összegezve, a Teleki-Bolyai Könyvtár gyűjteménye tökéletes keresztmetszetét adja két évezred pedagógiai szemléletének és történetének.

LÁSZLÓ BEÁTA

MA-hallgató, Partiumi Keresztény Egyetem
lbeata96@yahoo.ro

A számolási készség fejlesztése kártyajátékokkal

Kulcsszavak: matematika, fejszámolás, kártya, játék

A matematikai műveletek végzése hozzájárul a gyerekek számfogalmának elmélyítéséhez és fejlődéséhez. Az alpműveleteket kétféle algoritmus szerint végezhetjük. Ez alapján beszélhetünk „szóbeli” és „írásbeli” műveletekről. Ahhoz, hogy a műveleteket írásban helyesen elvégezzük, szükség van arra, hogy fejben magabiztosan számoljunk. A matematika módszertani szakirodalomban a fejszámolást a matematikai gondolkodás egyik előfeltételének tartják, mondván, ha a közlekedés alapja a gyaloglás, a számolásé a fejszámolás. Ebből kiindulva fontos, hogy a gyerekek először a szóbeli műveletvégzéssel ismerkedjenek meg, majd erre ráépíthetik az írásbeli műveletvégzést. A dolgozatom témája a fejben való műveletvégzés fejlesztése. Azért választottam e terület fejlesztését, mert pedagógiai gyakorlataim és személyes tapasztalataim során azt állapítottam meg, hogy a gyerekeknek nagyon nehezen megy a fejben való műveletvégzés. A fejlesztésre 10 alkalommal került sor, ezen kívül egy órát szántam az előtesztek megoldására, a fejlesztés befejeztével egy órát az utótesztek megoldására. A kontrollcsoport hagyományos módszerekkel való fejlesztését a tanító néni ugyancsak 10 tanóra során végezte. A kísérleti csoport fejlesztését kártyajátékok segítségével valósítottam meg. Négy ismert kártyajátékot alakítottam át úgy, hogy alkalmas legyen a fejszámolás képességének fejlesztésére, majd ezekkel szinte észrevétlenül, játszva történt meg a fejlesztés, fejlődés. A dolgozatom e fejlesztés folyamatát és eredményeit mutatja be.

DR. MAGYARI SÁRA

Partiumi Keresztény Egyetem

saramagyary@yahoo.com**A magyar nyelv és kultúra tükröződése román nyelvű tankönyvekben***Kulcsszavak: román, magyar, nyelv, kultúra, tankönyv, tankönyvelemzés*

Kutatásom célja, hogy megvizsgáljam, milyen módon és mértékben történik utalás román nyelvű tankönyvekben a magyar nyelv és kultúra hatására. Hiánypótló vizsgálat ez, hiszen nincsen arról tudomásunk, hogy az elmúlt 20–25 évben végeztek volna ilyen jellegű felmérést. Magyarországi viszonylatban komplex tankönyv-kutatási szemlélet létezik: Eőry Vilma (2014), Dárdai Ágnes (2002, 2004), Tóth Etelka (2014) stb. munkái kiemelkedőek a témában.

Azért is érdemes tankönyvelemzésekkel foglalkozni, mert ez a didaktikai eszköz világ- és értékszemlélettel bír, ugyanakkor szaktudományi ismereteket is közvetít, presztízse a pedagógustársadalomban még mindig sokkal nagyobb, mint ahogyan az a curriculum rendszerében valójában megjelenik. Ami a tankönyvben van, azt sokszor tekintik az oktatók szentnek, sérthetetlennek, megkérdőjelezhetetlennek.

Vizsgálódásaim alapkérdései: (a) Milyen kép jelenik meg a tankönyvekben a magyar nyelvről és kultúráról? (b) Milyen műveltségi területek jelzik a tankönyvben a magyar nyelv és kultúra jelenlétét, hatását? (c) Mennyire tekinthető objektívnek ez a tükröződés? (d) Mely tudományterületeken belül vannak csúsztatások (ha vannak)? A tankönyvelemzés korpuszát román nyelv és irodalom, történelem, földrajz, ének-zene és művészetek (rajz, képzőművészet) román nyelvű tankönyvei teszik ki az általános iskola 5. évfolyamától a középiskola végzős (12.) osztályáig. Elemzésembe csak a tanügyminisztérium által elfogadott tankönyveket vonom be.

DR. MANDEL KINGA MAGDOLNA

Eötvös Loránd Tudományegyetem, PPK FTI

mandel.kinga@ppk.elte.hu**Otthonoktatás: kiút vagy zsákutca?***Kulcsszavak: otthonoktatás, home-schooling, oktatási- és munkakarrier*

Az előadás egy viseigrádi kutatás megalapozását szolgálja, azt járja körül, hogy a társadalom bizonyos csoportjai Kelet-Közép-Európában miért választják az otthonoktatást. Milyen lehetőségekkel és következményekkel jár ez a döntés? Milyen oktatási és karrierutakat jelöl ki, illetve milyen kényszerpályákra terelhet?

Korábbi kutatási tapasztalatok alapján az otthonoktatás a társadalom két szélső rétegét érinti, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokat, akiknek nem sikerül illeszkedni a mainstream oktatás elvárásai közé vagy tanulási rendellenességeik vagy magatartászavaraik következtében, így lényegében önszántukon kívül kerülnek a gyerekeik magántanulói státusba. Kutatásunk a másik csoportra kíváncsi, arra, akik önszántukból, a fennálló oktatással, annak minőségével, elvárásaival való elégedetlensége vagy egyet nem értése következtében döntenek az otthonoktatás mellett.

Határon túli kontextusban az otthonoktatás sajátos értelmezési keretet kap, amennyiben sok esetben egyfajta kiskaput, megoldást jelent a többségi nyelv és azzal kapcsolatos két szinten is jelentkező elvárások megkerülésére. Egy stratégia, mellyel kiküszöbölhető a kisebbségi létből származó bizonyos oktatási hátrány, megkülönböztetés vagy nehézség.

Az előadás a kutatási kérdések és hipotézisek felvetésére szolgál, valamint az ezzel kapcsolatos eddigi eredmények összefoglalására, a koncepcionális és módszertani kutatási keret kialakítását célozza meg.

MÉSZÁROS MÁRIA

MA-hallgató, Partiumi Keresztény Egyetem
mariemeszaros20@gmail.com

A Fushë Kosova és Székelyhíd városában élő kétnyelvű roma gyermekek memóriájának fejlettsége

Kulcsszavak: roma kisebbség, kétnyelvűség, memóriafejlesztés

Kutatásom során a Fushë Kosova (UVK) és a Székelyhíd (RO) városában élő roma kisebbséghez tartozó iskolás gyermekek anyanyelvi- és idegennyelvi készségének a vizsgálatával foglalkoztam, pontosabban két- és többnyelvűségükkel kapcsolatban végeztem terepmunkát.

Kutatásom alapkérdései a következők: (1) mennyire biztos a kétnyelvű, esetleg többnyelvű környezetben élő roma gyermek anyanyelvi tudása? (2) Milyen mértékű memóriafejlettséggel rendelkeznek a roma diákok és hogyan fejleszthető? (3) Megfigyelhető-e jelentős különbség a kétnyelvű roma diákokat illetően egynyelvű társaikhoz viszonyítva? (4) Háttérbe szorul-e a roma közösség anyanyelve a tanintézményekben, vagy van-e lehetőségük használni azt? (5) Mi az oktatáspolitikai arra vonatkozóan, hogy a roma gyermeket megtanítsák az állam nyelvére?

A terepmunka során a roma gyermekek anyanyelvi, idegennyelvi fejlettségét, valamint memóriájuk fejlettségét kérdőívek és memóriatesztek felhasználásával mértem fel, kutatásom további részét pedig félig strukturált interjúk segítségével végeztem.

A kutatás elméleti keretét többek között Alan Baddeley (2005), Bartha Krisztina (2016), Francois Grosjean (1992), Navracsics Judit (2010), Tove Skutnabb-Kangas (1984) írásai orientálták.

MORVAI TÜNDE

doktorjelölt, MTA
morvaitunde2015@gmail.com

Magyar pedagóguselit Csehszlovákiában

Kulcsszavak: elit, pedagógus, prozopográfia

Előadásomban a prozopográfia módszerével végzett kutatásom eredményeit mutatom be, mely a csehszlovákiai magyar elitről, azon belül differenciáltan a pedagógusokról készült. „Mintám” alapját az 1993-ban kiadott 1223 a csehszlovákiai magyar elit adatait tartalmazó Ki kicsoda Kassától–Prágáig? című lexikon adja. A pedagóguselitet a korszak folyamatosan változó oktatáspolitikai és pedagógusképzési irányelveinek függvényében vizsgálom. A pedagógusok társadalmi szerepvállalása kapcsán számomra a legfontosabb kérdés felmérni, milyen mértékben léptek túl a helyi szintű értelmiségi funkciójukon, milyen szinten és milyen arányban voltak jelen az országos szintű befolyással bírók körében.

Az a feltételezésem, hogy a szlovákiai magyar elit körében a pedagógustársadalom magas arányban képviselt, teljes mértékben beigazolódt, hiszen az elittagok egyharmadát a foglalkozási ágazat szerinti besorolás alapján a pedagógusok alkotják. A kulturális szférában dolgozók a pedagógusréteghez hasonló módon képviseltetik magukat a mintában (29 százalék). A harmadik legnépesebb elitcsoportot a foglalkozási ágazat szerint az iparban dolgozók alkotják, ők főként mérnökök.

Előadásomban a társadalmi háttér, az iskolázottság, a szakmai eredmények és a társadalmi szerepvállalás azok a fő szempontok, amelyek mentén a szlovákiai magyar elit szociológiai jellemzőit bemutatom, kiemelve a pedagógus elit sajátosságait.

NAGY ÉVA

BA-hallgató, Semmelweis Egyetem, Egészségtudományi Kar, Társadalomtudományi Tanszék
evnalev@gmail.com

Az oktatáspolitikai antropológiai perspektíva lehetőségei a kisebbségi oktatáskutatásban

Kulcsszavak: oktatáspolitikai antropológia, kisebbségi oktatás, oktatásetnográfia

Az antropológiai érdeklődés sokáig tartózkodott a közpolitikák elemzésétől, mígnem 1997-ben Shore és Wright munkája jelölte ki azokat a koncepcionális és módszertani kereteket, amely egy új terület, a közpolitikák antropológiájának (anthropology of policy) megteremtéséhez vezetett (Castagno 2017). A szerzők úgy látják, hogy e politikák az élet valamennyi területén megjelenve a jelenkori társadalom szerveződését meghatározó eszközzé váltak, amelyek alapvetően formálják azt, ahogyan az egyének megteremtik identitásukat. E politikák különféle formái olyan kategorizáló eljárások, amelyek létrehozzák sok más mellett az állampolgár, a szakember, a fogyatékossgal élő vagy a kisebbség státuszát, s amelyek működésének módja az egyén számára sokszor megragadhatatlan, észrevétlen, alig reflektált. Tanulmányozásuk gyorsan a látómezőbe vonja a szociokulturális antropológia számára oly fontos fogalmakat, mint a jelentés és interpretáció, a tudás és hatalom, lokalitás és globális kérdése (Shore–Wright 1997).

Rövidesen megszülettek azok a munkák is, amelyek az oktatáspolitikai folyamatok antropológiai elemzését tűzik ki célul, felhasználva az antropológia adta lehetőségeket a közpolitikai szabályozás újraértelmezéséhez. B. A. Levinson és M. Sutton megközelítésében az oktatáspolitikai egyfajta normatív diskurzussá válik: egyrészt magában foglalja egy terület működésének, rendjének és irányításának szabályait, ugyanakkor azokat a különböző megvalósulási módokat is, amelyek során e szabályokat a diskurzus résztvevői értelmezik, alkalmazzák, közvetítik. E komplex és sokszereplős folyamat a hivatalosan felhatalmazott ágensek és az informális szereplők politika-értelmezései közti egyezkedés terepévé is válik (Levinson–Sutton 2001; Levinson–Sutton–Winstead 2009, Hamman–Rosen 2011). Ez az interpretációs mozzanat teszi antropológiailag megragadhatóvá e közpolitikai gyakorlatok elemzését.

Az így kirajzolódó koncepcionális keretben helyezhető el az előadás alapjául szolgáló tanulmány, amelynek elsődleges célja annak bemutatása, hogy hogyan alakulnak egy multietnikus közösségben a helyi iskola körül kibontakozó oktatáspolitikai diskurzusok. Terepmunkánk során a települési és a kisebbségi önkormányzat, valamint a helyi kisebbségi csoportokhoz kötődő szervezetek tagjaival készült interjúk elemzésével láthatóvá válnak e diskurzus identitáspolitikai, társadalmi-kulturális határkijelölő dimenziói, és az iskola szerepének értelmezés-változatai. Mindemellett a terepmunka módszertani tanulságai egy többszintű iskolai etnográfia (Ogbu 1981) felvázolásának lehetőségét is előrevetítik.

ORBÁN RITA

PhD-hallgató, Szociológiai Doktori Iskola - Nagyváradai Egyetem
orbanrita@yahoo.com

Tanulási nehézséggel küzdő kisiskolások helyzete a romániai tanügyi rendszerben

Kulcsszavak: tanulási nehézségek, speciális tanulási nehézségek, esélyegyenlőség, differenciált oktatás

Napjainkban egyre többet hallunk a funkcionális analfabetizmus jelenségéről, amelyet hazai és nemzetközi felmérések eredményei is igazolnak. A tanulási nehézségek, illetve a specifikus tanulási nehézségek (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) olyan tényezők, amelyek döntően befolyásolhatják a tanuló iskolai teljesítményét, ezáltal hatással lehetnek további szakmai pályájára, életminőségére, illetve szociális jólétére. Ezért nagyon fontos az oktatási rendszer kulcsszereplőinek megfelelő tájékozottsága és jártassága, hogy a felmerülő problémák mielőbbi felismerése és a megfelelő támogatások nyomán az érintettek esélyt kapjanak a felzárkózásra, elkerülve az oktatási és társadalmi lemorzsolódást. Dolgozatom célja, hogy bemutassam a tanulási nehézségek fogalmát, típusait, kialakulásuk okait. Továbbá kitérek azokra az aspektusokra, amelyek a tanulási nehézségekből erednek és negatív hatással vannak az egyén iskolai és társadalmi teljesítményére. A bemutatott kutatási eredmények

bizonyítják, hogy lényegi összefüggés áll fenn a tanulási nehézségek és az egyén iskolai – társadalmi helyzete között. A tanulási nehézséggel küzdő tanulók esélyegyenlőségét és felzárkóztatását biztosító törvényes keretek bemutatásával segítséget szeretnék nyújtani a pedagógusoknak és szülőknek. A témakörhöz kapcsolódó szakirodalom és a saját tapasztalatom alapján készített SWOT-analízis eredményének bemutatásával értelmezhetővé válnak azok az adatok, amelyek a tanulási nehézségekkel küzdő kisiskolások jelenlegi helyzetét tükrözik.

DR. ORSÓS ANNA

Pécsi Tudományegyetem BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék

orsos.anna@pte.hu

Cigány/roma nemzetiségi oktatás – járni jár, csak nem jut ...

Kulcsszavak: nemzetiségi oktatás, népismeret, beás és romani nyelvoktatás

Magyarországon tizenhárom törvényben elismert nemzetiségi közösség él. A szabályozás azonos jogállást biztosít valamennyi nemzetiség esetében lélekszámtól, jellemző társadalmi-szociális helyzettől, földrajzi elhelyezkedéstől és minden más jellemzőtől függetlenül. Az Alaptörvény és 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól a nemzetiségi oktatáshoz való jogot közösségi, egyéni és oktatási jogként is definiálja.

A nemzetiségi nevelés-oktatás különös súlyát, kivételes jelentőségét a kisebbségi közösségek lassú felbomlása és gyors nyelvvesztése adja. Jelen helyzetben a nemzetiségi oktatás adhat esélyt arra – feltéve, ha ennek hatékonyságát társadalmi akarat és állami támogatás megnöveli –, hogy megállítható és (esetleg) visszafordítható legyen ez a folyamat. Jelenleg inkább aggodalomra, semmint bizakodásra van ok.

Az előadás célja, hogy tárgyilagos betekintést nyújtson a hazai nemzetiségi oktatás és nevelés jelenlegi helyzetébe. A jelenlegi jogszabályi környezet nemzetiségi oktatásra gyakorolt hatásainak megismerése miatt széleskörű vizsgálatot folytattunk a cigány/roma nemzetiségi oktatást folytató köznevelési intézmények körében. A kutatásaink során igazolódott az a kiinduló hipotézis, miszerint a rendszerszintű hátrányok (a nem megfelelő vagy hiányos nemzetiségi tanárképzés, személyi, tárgyi feltételek egyenetlensége) hozzájárulnak ahhoz, hogy azt mondhassuk: a nemzetiségi oktatás, nevelés tekintetében több nemzetiség esetében nem valósul meg a minőségi oktatáshoz való hozzáférés.

DR. OZSVÁTH JUDIT

Kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet

ozsvathjudit@gmail.com

„A nagy időkhöz nagy nemzedék kell.” György Lajos, Márton Áron, Domokos Pál Péter és Venczel József ifjúságnevelő tevékenységének kapcsolódási pontjai

Kulcsszavak: nevelés, Erdély, népi értékek, kultúra, értelmiség

György Lajos, Márton Áron, Domokos Pál Péter és Venczel József munkássága külön-külön is meghatározó volt a két világháború közötti időben, de számos helyzetben együtt is működtek az erdélyi magyarság identitásának erősítése, helyzetének jobbítása érdekében. Az ifjúságnevelés mindegyikük programjában központi helyen szerepelt, ezzel kapcsolatosan sajátos meglátásuk volt, de szemléletükkel erős hatást is gyakoroltak egymásra. Mindez a közös munkában termett igazi gyümölcsöt. Az előadás a négy irányt kívánja vázolni, majd azok metszéspontjait tárja fel. A bemutatás során a történeti kutatásokra jellemző – levéltári és könyvtári iratokra alapozott – forrás- és dokumentumelemzés módszerei kerülnek előtérbe.

György Lajos figyelme főként a kolozsvári katolikus egyetemi ifjúság nevelése felé fordult, ő a jövő erdélyi magyar értelmiségének minőségi képzése érdekében vállalt meghatározó szerepet. Márton Áron papként (egyetemi lelkészként) kapcsolódott ehhez a tevékenységhez és a lelki, ideológiai alapok rögzítését tartotta elsőrendűnek. A György Lajos „árnyékában” nevelkedő Venczel József és a Székelyföldön iskolai és iskolán kívüli nevelést végző Domokos Pál Péter főleg a falukutatás, a népi kultúrkincs őrzése mentén álltak „rokonságban” egymással. Utóbbiakat a jövő értelmiségének nevelése és a már pályán lévő nevelők szemléletének alakítása szempontjából

György Lajos és Márton Áron is fontosnak tartotta. Ezért Venczel Józsefet és Domokos Pál Pétert is közelebb hívták az egyetemistákat, illetve a pedagógusokat megszólító képzések szervezéséhez. Négyük közös munkája meghatározó volt a jelzett időben.

Reményeim szerint munkám gyarapítja az erdélyi neveléstörténeti feltárások szakirodalmi bázisát és további kutatásokhoz is segítségként szolgál.

DR. PÁSZTOR RITA* – DR. GÁL KATALIN – DR. SZÉKEDI LEVENTE*****

*Partiumi Keresztény Egyetem

pasztor.rita@partium.ro

**Partiumi Keresztény Egyetem

katalin.gal@partium.ro

***Partiumi Keresztény Egyetem

szekedi.levente@partium.ro

Diplomás pályakövetési vizsgálat a Partiumi Keresztény Egyetemen

Kulcsszavak: diplomás pályakövetés, munkaerő-piaci integrálódás, szakmai tudás, Partiumi Keresztény Egyetem
A felsőoktatási intézmények diplomás pályakövetési tevékenysége lehetőséget teremt az oktatási intézmények, az oklevelet szerzett hallgatók és a munkaerő piaci aktorok kapcsolatának vizsgálatára. A pályakövetési vizsgálatokra továbbá tekinthetünk úgy is, mint az oktatási intézmények társadalmi elkötelezettségének megnyilvánulási formájára.

Előadásunkban a 2018 májusában a Partiumi Keresztény Egyetem (PKE) végzett hallgatói körében indított diplomás pályakövetési vizsgálat eredményeit mutatjuk be. A kutatás célját képezi az egyetemi szakok munkaerő-piaci konvertálhatóságának feltárása és a hallgatók helytállási potenciáljának, a szakmai kompetenciák alkalmazhatóságának megismerése.

A felmérés online kérdőíves adatfelvétellel épül. A kérdőív demográfiai adatokra, munkavállalási tapasztalatokra, valamint képzési programokra vonatkozó kérdéseket tartalmaz. A kutatás olyan kérdésekre keresi a választ, mint: hogyan és mennyire sikeresen valósul meg a PKE végzettjeinek munkaerő-piaci integrálódás, hogyan hasznosítható a PKE-n szerzett szakmai tudás?

A beérkező válaszokból levonható következtetések hatékonyan alkalmazhatóak az intézményi stratégia kialakításában, fontos eleme az egyetemi minőségbiztosításnak és a marketing tevékenységnek. A kutatási eredmények segítik az oktatási scenáriók értékelését, illetve az intézmény környezeti beágyazottságának megismerését.

DR. PATOCSKAI MÁRIA* – DR. GYÓRFI TAMÁS**

*Eötvös József Főiskola, Baja

patocskai.maria@ejf.hu

**Eötvös József Főiskola, Baja

gyorfi.tamas@ejf.hu

Az antropogén környezetterhelést jelző indikátorok és gyakorlati alkalmazásuk

Kulcsszavak: környezetszennyezés, lábnyomok, karbon-lábnyom, fogyasztói felelősség

Napjainkra az emberiség által okozott környezetszennyezés olyan méreteket öltött, amely szükségszerűvé tette az antropogén környezetterhelés számszerűsítését. Ennek eredményeként jöttek létre a lábnyomok, amelyek a Föld mindhárom szférájának szennyezettségi állapotát mérik. Ezek közül írásunkban a levegő antropogén szennyezésére fókuszálunk, amelyet karbon-lábnyomnak nevezünk. Ennek kiszámítását részletezzük egy gyakorlati példán keresztül. A számítás alapja a legnagyobb energiafogyasztó tevékenységeinkhez (fűtés, közlekedés, villamosenergia-fogyasztás) elhasznált fosszilis erőforrások mennyisége. Ezzel elsődleges célunk, hogy megmutassuk, a lábnyomszámítás mennyire jó lehetőség az emberiség környezeti problémákkal kapcsolatos személyes felelősségének, különösen a fogyasztói felelősségnek a hangsúlyozására. Az egyszerűsített

karbon-lábnyom számítás pedig jól alkalmazható iskolai keretek között, ezáltal a fenntartható fejlődésre nevelés egyik lehetősége lehet.

PÉTER GABRIELLA

1.sz.Technológiai Líceum, Berettyószéplak

petergabriella60@gmail.com

A kulturális - nevelő tevékenységek szervezése, menedzsmentje

Kulcsszavak: kultúra, interdiszciplinaritás, személyiségfejlesztés, sikerélmény, moralitás

Aligha találkozhatunk olyan jelentősnek mondható nevelési rendszerrel a legrégebbi időktől napjainkig, amely ne utalna a művészeti, kulturális nevelés fontosságára. A kulturális esztétikum által formálódik a gyermek olyan személyiségvonása, mint az alkotókesztség, a jó ízlés, de bölcsője minden pozitív erkölcsi tulajdonság fejlesztésének is, hiszen ahogy már Diderot kétszáz évvel ezelőtt mondta: „ami szép, ami jó, ami igaz, az egymással fölöttébb szorosán összefügg”. Pedagógiai szempontból egyaránt fontos, hogy a gyermekek élvezettel olvassák a jó regényt, szavalják a verset, gyönyörködjenek a rajzokban, festményekben, zenében, élvezzék a színdarabokat, filmeket. Arisztotelész fogalmazta meg a katarzisz elméletét, mely szerint az esztétikum átélte hatására az ember képes felülemelkedni saját személyes világán, és megtisztulva magasabb szintre emelkedni. Komplex esztétikai-nevelési program: a zene, mozgás összekapcsolása, ami a gondolkodás fejlesztésében is jelentős szerepet játszik. Az utánzás, a felidézés, a mimézis, a koreográfia lejátszása a művészet forrása. Ha a gyermeknél a mozgásfantázia és hallás - látás - érzékelés összefüggéseinek, egymás közti transzferhatásának szerepét vizsgáljuk, eljuthatunk az alkotó gondolkodás fejlesztéséhez - vallja Székácsné Vida Mária. Az utóbbi években bevezetett Iskola másképp hét lehetővé teszi a megszokott környezetből való kimozdulást: könyvtári látogatásokat, történelmi, irodalomtörténeti kirándulásokat szülőföldünk szűkebb, távolabbi vidékeire is. Remélem, hogy pedagógusi pályámon a kulturális-nevelő jellegű tevékenységeim folytatódni fognak, hogy megtalálom hozzájuk a megfelelő partnereket.

SALÁT MAGDOLNA

egyetemi tanársegéd, Eötvös Loránd Tudományegyetem

salat.magdolna@ppk.elte.hu

Tanárképzők a tanulásról

Kulcsszavak: tanulás, tanárképzés, tanárkép

Az iskolai tanulás minősége és az azt leginkább befolyásoló pedagógusok minősége (McKinsey 2007) az elmúlt évtizedekben a szakpolitikák homlokerébe került. Ezzel együtt vált a pedagógus- és benne a tanárképzés is nagymértékben szabályozott felsőoktatási képzéssé (Kopp és Kálmán 2015). Az ebből a szabályozási környezetből kibontakozó pedagógussal kapcsolatos elvárások jól leírják a szakmapolitikát jellemző tanárképet: bemutatják, hogy milyen, a tanári professziót befolyásoló hatásrendszer érvényesül a jogszabályokban (Bauer 2014). A magyarországi tanárképzés az elmúlt évtizedben többször átalakult. Az átalakulásokat megelőző vitákból jól látható (Baumstark és mtsi. 2011), hogy leginkább a tanár feladatával kapcsolatos két eltérő nézetrendszer szempontjai jelentek meg a tanárképzés ki- majd átalakításakor: a tanári feladatokat a tudásátadás szintjén értelmező elképzelés mellett nagyon hangsúlyosan jelent meg a tanárt egy komplex fejlesztő hatásrendszert működtető szakemberként értelmező megközelítés (Gáspár 2013). A jogszabályokban tetten érhető tanárkép, a kirajzolódó feladatok megmutatják, hogy milyen az elvárt tanárszerep a köznevelés rendszerében. Az elvárt tanárszerep mélyén pedig a tanulásról alkotott képet, definíciót feltételezzük. A tanulással kapcsolatos gondolkodás is változáson ment keresztül. A konstruktivista és szociálkonstruktivista megközelítés a tanári munkában is új feladatokat és szerepeket jelent (Rapos 2011). Kutatásunkban azt vizsgáljuk, hogy a magyarországi tanárképzés országos és intézményi rendszereit vezető szakemberek hogyan gondolkodnak a tanulásról.

SIPOSNÉ TAVASZI VIRÁG

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző Kar
s.tavaszi.virag@gmail.com

Az anyag-forma-funkció összefüggésének jelentősége tárgyalkotó tevékenységek során

Kulcsszavak: alkotó tevékenység, értékőrzés, fenntarthatóság, kritikai gondolkodás

A formális közegben (közoktatás, felsőoktatás) megvalósuló, megfelelően felépített vizuális tevékenységek által, a technikai ismeretekén túl, a környezetről alkotott kép is folyamatosan módosul. Ezzel összefüggő, napjainkban felvetődő központi probléma a környezettudatos magatartás fejlesztése, illetve a múlt értékeinek megőrzése is. Sajnos az értékmegőrző vagy újrashasznosító életmódhoz kapcsolódó vizuális és gyakorlati tevékenységek egyre komolyabb esztétikai problémákat is felvetnek, mivel a technikai eszközök által rendkívül nagy, de lektorálatlan teret kapnak a különböző források. Miután az ilyen informális hatások, különböző módon alakuló csoportok, leírások általi ötletthalmaz rendkívül meggyőzően tud hatni, ezért lényeges problémaként merül fel, hogy ezek megfelelő használata, az anyag-forma-funkció és szerkezet vagy hitelesség tekintetében, miként alapozható meg hangsúlyosabban a formális nevelés során. Ennek egyik fontos pillére lehet az esztétikai nevelés, a kritikai gondolkodás még tudatosabb fejlesztése. Lényeges kérdés, hogy miként lehet a tapasztalati úton szerzett ismeretanyagot előhívni a problémás helyzetek megoldásakor, hogyan lehet a sémákat háttérbe szorítani, az arányok jelentőségét, a minőséget, a megfelelő megoldási módokat előtérbe állítani.

DR. SITKUNÉ GÖRÖMBEI CECÍLIA* – DR. DEBRENTI EDITH**

*Nyíregyházi Egyetem

gorombei.cecilia@nye.hu

**Partiumi Keresztény Egyetem

edit.debrenti@gmail.com

„Élő” matematika? Tanítóképzős hallgatók problémamegoldási stratégiáinak vizsgálata

Kulcsszavak: tanítóképzés, matematikaoktatás, problémamegoldás,

A matematikatanítás egyik legfontosabb törekvése, hogy a tanulók felismerjék: a matematika a környező világ megértésének, sok valós életbeli probléma megoldásának nélkülözhetetlen eszköze. A tanárnak azt is meg kell tanítania, hogyan lesz a „nem matematikából” matematika, hogyan vegyük észre a hétköznapokban a matematikai helyzeteket. Ezt a feladatot akkor tudjuk hatékonyan megvalósítani, ha minél több olyan problémát oldunk meg, amelyben a hétköznapi szituációt „lefordítjuk a matematika nyelvére”, a feladatok megoldása során pedig a problémamegoldási folyamat gyakran lényegesebb, mint a kapott eredmény.

A tanítóképzés során nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy hallgatóink képesek legyenek majd ezen elveknek megfelelően tanítani a matematikát. Arra törekszünk, hogy a képzés során minél több olyan matematika-feladattal foglalkozzanak, amely számukra ismeretlen, és amelyhez nekik kell megtalálni a megoldási lépéseket. Jelen kutatásban olyan tesztet alkalmaztunk, amely helyes szövegértelmezés esetén oldható meg, így alkalmas a használható tudás vizsgálatára. A kutatás célja megvizsgálni, hogy tanítóképzős hallgatóink a matematikai feladatok megoldása esetén milyen módszereket alkalmaznak, milyen a problémamegoldó készségük.

A tesztet megoldották a Partiumi Keresztény Egyetem Az óvodai és elemi oktatás pedagógiája és a Nyíregyházi Egyetem Tanító, valamint Óvodapedagógus alapszakos hallgatói. A teszt után Pólya-módszerével, segédkérdések segítségével oldottuk meg közösen a feladatokat; célunk e módszer elmélyítése, amely jó kiindulópont lehet bármely problémátípusú feladat esetén.

STARK GABRIELLA MÁRIA

doktorjelölt, BBTE, Szatmári Tagozat; Debreceni Egyetem, Neveléstudományi Doktori Program
ngabriella77@gmail.com

A pedagógusképzés intézményi és személyi dimenziója

Kulcsszavak: pedagógusképzés, tanulási útvonal, kisebbségi oktatás

A romániai kisebbségi magyar pedagógusképzést két dimenzióban vizsgálom, intézményi és személyi dimenzióban, két kutatási célt követve: (1) Egyrészt megvizsgálni és bemutatni a romániai kisebbségi pedagógusképzést (intézményi dimenzió); (2) Másrészt megvizsgálni és bemutatni, kik a kisebbségi magyar pedagógusjelöltek, milyenek a pedagógusjelöltek kisebbségi tanulási (és tanítási) útvonalai (személyi dimenzió). A romániai kisebbségi pedagógusképzés intézményét makro-, mikro- és mezoszinten próbáltam megragadni. Célul tűztem ki feltérképezni, milyen változásokon ment keresztül a romániai (magyar) pedagógusképzési rendszer a 2011–2016-os időszakban, illetve a bolognai többlépcsős képzési rendszer bevezetése óta (1999), különös tekintettel az óvodapedagógus- és tanítóképzésre. Céljaim között szerepelt a romániai kisebbségi pedagógusképző rendszer megkülönböztető jegyeinek kiemelése a többségi rendszerhez képest; illetve annak megállapítása, hogy a vizsgálat fókuszába kerülő intézetek – BBTE PADI, ill. annak Szatmári Kihelyezett Tagozata – regionális kisebbségi egyetemnek tekinthetők-e.

A személyi dimenzió vizsgálatakor célul tűztem ki bemutatni, kik a kisebbségi magyar pedagógusjelöltek, kiemelten az erdélyiek; milyenek a pedagógusjelöltek kisebbségi tanulási útvonalai, kiemelten a PADI-s és szatmári útvonalak. Céljaim között szerepelt annak feltárása is, hogy milyen tényezők befolyásolják a kisebbségi tanulási útvonalak választását, s ennek függvényében milyen hallgatói orientációs típusok rajzolódnak ki. Továbbá, hogy a pedagógushallgatói kisebbségi tanulási útvonalak hogyan és milyen mértékben válnak kisebbségi tanítási útvonalakká.

SZARVAS ILDIKÓ

képzőművész, mentortanár, Lauder Javne Iskola, Budapest
szarvasildi@lauder.hu

Leviatán projekt – non-lineáris művészeti nevelés

Kulcsszavak: művészetpedagógia, kreativitás, non-lineáris személyiségépítés, interdiszciplinaritás

A Budapesti Lauder Javne Iskolában két éve indult útjára az a művészeti nevelési program, ami a zsidó kultúra egy-egy témája köré épít fel interdiszciplináris projekteket. A programok célja a tanórán kívüli non-lineáris személyiségépítés és tudásintegrálás. A kortárs technológiai vívmányok - különös tekintettel az internet, virtuális valóság, mesterséges intelligencia - alapjaiban változtatják meg a valóságról, emlékekről, emberi viszonyainkról kialakított évezredek képet. A projekt résztvevőivel a hagyományokkal való kapcsolat új útjait vizsgáljuk: a közösségi létezés, az együttlét, az együttműködés hierarchikus formái helyett a hálózatos struktúrák mentén.

A Leviatán projekt célja művészeti szakemberek és az alkotó fiatalok országhatárokon átívelő mobilitásának előmozdítása, a non-lineáris személyiségépítés és több tehetségterület összekapcsolása. A projekt önállóságot és céltudatosságot feltételez a fiatalok részéről: a folyamatban saját maguk számára kérhetnek fel mentorokat, szakmai segítséget, önállóan léphetnek kapcsolatba iskolán kívüli szakemberekkel, művészekkel. A projekt hálózatos struktúrában kapcsolja össze a térbeli-vizuális, a zenei, a nyelvészeti, a testi-kinesztetikus, az interperszonális és intraperszonális tehetségterületeket a pluralista szemléletű neveléssel.

Programpartnerek: Zsidó Múzeum és Levéltár (Budapest), Pillanat Művészeti Alapítvány (Budapest), Museo Ebraico di Venezia (Velence, Olaszország), Eigentijdse Jongeren (Amszterdam, Hollandia).

A projekt támogatója: a Nemzeti Tehetségprogram.

DR. SZÉKEDI LEVENTE*– DR. GÁL KATALIN– DR. PÁSZTOR RITA*****

* Partiumi Keresztény Egyetem
szekedi.levente@partium.ro

**Partiumi Keresztény Egyetem
katalin.gal@partium.ro

***Partiumi Keresztény Egyetem
pasztor.rita@partium.ro

A Partiumi Keresztény Egyetem elsőéves hallgatóinak vizsgálata

Kulcsszavak: egyetemválasztás, egyetemi marketing, Partiumi Keresztény Egyetem, továbbtanulási döntés, kisebbségi felsőoktatás

A felsőfokú továbbtanulással kapcsolatos döntés vizsgálatánál a gazdasági és szociológiai dimenziók széles spektrumát kell figyelembe venni. Lényeges szempont, hogy a romániai magyar közösség esetében a szakirány és a tanulási helyszín megválasztását a kisebbségi helyzet sajátosságai is befolyásolják. A 2017-2018-as tanév első félévében végzett, kombinált adatfelvételű kérdőíves kutatásunkban igyekeztünk megismerni a Partiumi Keresztény Egyetemre belépők egyetem- és szakválasztási preferenciáit, az ezekre ható tényezőket. Vizsgáltuk a tanulási helyszín kiválasztásának a háttérét, különösen a fiatalok tájékozódási forrásait, valamint a továbbtanulási döntés időzítését. Elemzésünk alapját a Partiumi Keresztény Egyetem elsőéves, alapszakos hallgatóinak körében végzett, papíralapú és online lekérdezéses survey képezi (N=170). A feltáró jellegű felmérésünk eredményei arra engednek következtetni, hogy az egyetemi marketing csak akkor működhet hatékonyan, ha a „értékesített termék” vonzó, ezért lényeges a minőségi oktatás és a megfelelő diplomás foglalkoztatási arányok biztosítása. A hirdetés üzenetekben a minőséggel és a szakmai érvényesüléssel kapcsolatos aspektusok mellett érdemes hangsúlyozni a képzés és az ügyintézés nyelvét (magyar), illetve a földrajzi közelséget. Az eredmények hozzájárulnak a Partiumi Keresztény Egyetem rekrutációs bázisának pontosabb megismeréséhez, segítik az egyetem hosszútávú marketingstratégiájának a kialakítását.

SZILÁGYI-BENEDEK BEÁTA

magyartanár, MA-hallgató, Partiumi Keresztény Egyetem
beatabenedek@yahoo.com

A szilágyfalui roma és magyar kisiskolások spontán beszédének elemzése

Kulcsszavak: roma, magyar, kultúra, kisiskolás, nyelvhasználat

Dolgozatom témájául a pszicholingvisztika azon területét választottam, amely a gyermeknyelv fejlődésével foglalkozik. Ezen belül pedig a roma és magyar kisiskolás gyermekek nyelvhasználata, nyelvi fejlődése, spontán beszédének vizsgálata érdekelt. Annak megfigyelése, hogy miben különbözik a két kultúra azonos korú kisiskolásainak szóbeli szövegalkotási képessége, hogyan hat a szülői minta, attitűd, a társadalom, az iskolarendszer a gyermekek nyelvi fejlődésére, s hogy befolyásolják-e a gyerekek nyelvi képességei az iskolai teljesítményeiket. Kutatásom feltételezései közé tartozott, hogy a magyar nyelvű spontán beszéd teljesítményekben elmaradások figyelhetők meg a roma gyerekek eredményeiben a magyar gyerekekéhez képest, illetve arra is kerestem a választ, hogy a cigány gyerekek iskolai kudarcainak egyik okaként említhető-e a nyelvi képességeikben fellelhető hiányosság. A romániai Szilágyfalui általános iskolájában, első és második osztályos gyerekek körében végeztem a spontán beszéd felméréseket, emellett pedig résztvevői megfigyelések, párbeszéd, összejövetelek és terepgyakorlatok segítettek a munkámat. Dolgozatom elméleti megalapozását Gósy Mária (2002), Horváth Viktória (2006), José Eugenio Abajo Alcade (2008), Neuberger Tilda (2008) és Réger Zita (1990) írásai adják.

SZISZIK PARASCHIVA-ROZALIA

tanítónő, Avasújvárosi Általános Iskola
sziszikpiroska@gmail.com

Szülői értekezletek a szimultán oktatásban

Kulcsszavak: szülői értekeztetés, szimultán oktatás, kapcsolattartás

A szülői értekeztetés mint a szülővel való kapcsolattartás legeredményesebb formája, nélkülözhetetlen eleme az oktatási folyamatnak. Kutatásommal is erre szerettem volna felhívni pedagógus társaim és saját osztályom szülői közösségének figyelmét.

Hét hipotézist fogalmaztam meg a szülői értekeztetés témakörrel kapcsolatban, a legtöbb hipotézisem beigazolódott. 1) A városi osztott osztályok tanulóinak szülei nagyobb létszámban vesznek részt a szülői értekeztetéseken, mint a vidéki osztatlan osztályok tanulóinak szülei. 2) Az első és második osztályos tanulók szülei szívesebben jönnek szülői értekeztetésekre, mint a harmadikos és negyedikos tanulók szülei. 3) A tanulmányi eredményeket és magaviseleti problémákat feldolgozó szülői értekeztetéseket nem részesítik előnyben, a tematikusokkal szemben. 4) Az osztatlan osztályban tevékenykedő pedagógusoknak nehezebb feladatot jelent a szülői értekeztetés megtervezése és megtartása, mint osztott osztályban dolgozó pedagógusoknak. 5) A városi iskolákban tanító pedagógusok több szülői értekeztetést tartanak, mint vidéki kollégáik. 6) A pedagógusok szülőlátogatással próbálják a szülői értekeztetésről távol maradt szülőikkel felvenni a kapcsolatot. 7) Az osztatlan osztályban tanuló gyerekek szülei hasznosnak találják azt, hogy egy időben együtt vannak jelen a szülői értekeztetéseken.

SZŐCS BRIGITTA-KRISZTINA

MA-hallgató, Partiumi Keresztény Egyetem
bigiszocs@gmail.com

A szorzás elmélyítése interaktív módszerekkel harmadik osztályban

Kulcsszavak: matematika, szorzás, gyakorlás, motiváció, játék

Dolgozatom az általam készített pedagógiai kísérletet mutatja be, melynek fő témája a szorzás elmélyítése interaktív módszerekkel. A nagyvárad Szent László Római Katolikus Líceum III. osztályos tanulóival végzett beavatkozás tíz egymásra épített játékos tanórából állt, melyeken a szorzás elmélyítésének szakaszait jártuk végig. A tervezésnél fő szempont volt, hogy csak olyan feladatokat találjak ki, melyek egyszerűek, érthetőek és közel állnak a vizsgált korosztályhoz, mint például a közismert dominó, a társasjáték, a kártyajáték. Másik fontos szempont volt, hogy az általam készített játékok kizökkentsék a tanulókat a megszokott matematika órák unalmából. Legfőbb célom az interaktív matematikai módszerek hasznosságának bebizonyítása, illetve a tanulók szorzási képességének fejlesztése volt és az, hogy a szorzótáblát játékosabb formában gyakorolják. Szerettem volna bebizonyítani, hogy játékosan a gyerekek gyorsabban és mélyebben, szinte észrevétlenül sajátítják el a szorzást. Beigazolódott a hipotézisem, miszerint a matematika órákon változatos játékokat, érdekes célirányos és szórakoztató feladatokat használva, a fejlesztés hatására a gyerekekben a szorzás készségszintjé vált, az ismeret elmélyült.

DR. TÓDOR IMRE

egyetemi adjunktus, Sapientia EMTE, Tanárképző Intézet
imretodor@gmail.com

A középiskolás tanulók iskolai eredményesség-vizsgálata szektorközi összehasonlításban Hargita megyében

Kulcsszavak: objektív eredményesség, szubjektív eredményesség, családi háttérhatás, felekezeti iskola, nem felekezeti iskola

Az iskolai eredményesség egy többdimenziós jelenség, melynek több megközelítésmódja, számos tényezője és eltérő interpretációja létezik (vö. Balácsi 2016, Lannert 2004 stb). Ennél fogva a mai napig tartó intenzív diskurzus övezi mind a nemzetközi, mind a hazai eredményesség-kutatás mezejét. A kutatók közti disszenszus alapját az a megoldatlan tény képezi, hogy mit is vonjanak be a mérni kívánt változók sorába és azt mely magyarázó változók perspektívájában interpretálják. Kutatásunk célja a felekezeti és a nem felekezeti középiskolába jelentkező tanulók iskolai eredményességének vizsgálata szektorközi megvilágításban, Hargita megyében. Kutatási kérdésünk úgy szól: vajon a legeredményesebb iskola egyben a „legjobb” iskola is? Kérdéseinkre a 9. és a 11. osztályos felekezeti és a hozzárendelt nem felekezeti iskolás tanulók körében lekérdezett 1064 elemszámú vizsgálat adatainak elemzésével kerestünk választ. Kutatásunkban az eredményesség objektív (tanulmányi) dimenziója mellett a szubjektív (nem tanulmányi) dimenziót is mértük, amelyet olyan magyarázó változókkal vetettünk össze, mint a tanuló családi hátterének hatása és a tanulói összetétel. Korábbi, az iskolaválasztás kapcsán – mely nem független a tanuló képességétől – végzett kutatásaink során azt találtuk, hogy az iskolaválasztás szoros összefüggésben áll a tanuló családi hátterével, mely korreláció kimutatható az eredményesség vizsgálata kapcsán is.

DR. TÓDOR ERIKA MÁRIA

Sapientia EMTE

todor.erika.m@gmail.com

Egy tantervreform esélyei és buktatói

Kulcsszavak: tantervreform, nyelvpedagógia, oktatásszervezés

Előadásomban a romániai magyar tannyelvű iskolák román nyelv oktatását szabályzó sajátos (általános iskola felső tagozatára vonatkozó) tanterv bevezetésének fogadtatásáról fogok beszélni. A szemléletváltást tartalmazó normatív szövegtől a gyakorlati alkalmazásig, számos tényező közrejátszik az osztálytermi munka hatékony kivitelezésében, de az mindenképpen kijelenthető, hogy az elmúlt implementációs egy év egyik fő jellemzője a tanulószervezés felelősségének iskolai, osztálytermi szintű delegálása és ennek tudatosítása volt. Előadásomban azokat a viszonyulási formákat és szinteket próbálom feltérképezni, melyek egy év távlatában megfogalmazásra kerültek a pedagógusok, szülők, elemzők által. Az adatok alapján elmondható, hogy bár a tantervi változtatás pozitív választ nyújtott egy nyelvpedagógiai és oktatásszervezési problémára, ennek gyakorlati alkalmazása korántsem egyszerű, számos implementációs hiányosság térképezhető fel.

TOLNAI TIMEA KATALIN*– SZÚCS ENIKÓ**

*PhD-hallgató, Debreceni Egyetem

tolnai_timea@yahoo.com

**PhD-hallgató, Nagyvárad Állami Egyetem

Vallásos nevelés az érmelléki Bihardiószegen

Kulcsszavak: szocializáció, vallás, iskola

Az egyén vallásosságát és vallásos viselkedését meghatározzák az elsődleges és másodlagos vallásszocializációs közegek, úgy, mint a család, iskola és egyház. Jelen tanulmányban a vallásos viselkedés megtanulásában fontos szerepet játszó imákra és magatartási formákra helyeztük a hangsúlyt. Tanulmányunkban bemutatjuk az érmelléki Bihardiószegen bekövetkezett vallásszocializációs változásokat, múlt század közepétől egészen napjainkig. A kutatásunk középpontjában a Bihar megyei község magyar anyanyelvű, református vallású lakosai állnak. A választott téma megismerése érdekében interjúkat készítettünk a célcsoport körében. Úgy gondoltuk, hogy ez kvalitatív kutatási módszer lehetőséget ad a téma részletes megismerésére és nem utolsó sorban biztosítja az érvényes információk megszerzését. Ugyanakkor szükségesnek tartottuk a református egyházi dokumentumok tanulmányozását is, mint a 1956–2016 közötti Bihardiószegi Református Egyház gyűléseinek

jegyzőkönyveit, hiszen ezek tartalmazzák a vallásos cselekményekről és egyházi ügyekről. Az eredményekből kiderült, hogy a vallásszocializáció egyre jobban kikerült a család köréből, és átkerül az egyház és az iskola hatáskörébe. Természetes, hogy a jelenleg is vallásos családokban megmaradt a vallásos ismeretek átadásának szokása, hangsúlyt fektetve az imák megtanítására. Mivel azonban az esetek többségében a másodlagos szocializációs közegben történik a vallásos viselkedés elsajátítása, így a gyermekek vallásos nevelése többnyire az óvodás vagy iskolás korban kezdődik el.

PROF. DR. TÓTH PÉTER

Óbudai Egyetem

toth.peter@tmpk.uni-obuda.hu

A tanulási és a tanítási stílus kapcsolata

Kulcsszavak: metakognitív tudás, tanulási-tanítási stílus

Az önszabályozó tanulás kognitív komponensei között említendő a metakognitív tudás és a kognitív önszabályozás. A metakognitív tudás a saját értelmi működésre vonatkozó tudásként értelmezhető, ami kiterjed a saját tanulási stílus ismeretére. Ez pedig rávilágít a megismerés egyéni erősségeire, gyengeségeire és a saját tanulási tevékenységben rejlő lehetőségekre, kockázatokra. E SWOT-analízis elvégzésében segítségünkre van például a David Kolb által kidolgozott experimentális tanulási stílus elmélet. Kolb a legismertebb és legfontosabb tanulásméletekből kiindulva az ismeretszerzés és -feldolgozás dimenziójában négyféle tanulási stílust definiált, s ezek megállapítására dolgozott ki kérdőívet. E kérdőívet felhasználva pedagógusképzésben tanuló hallgatók körében kutatást szerveztünk, s arra a kérdésre kerestük a választ, hogy a kapott eredményekből milyen következtetésekre juthatunk egyrészt a tanulási sajátosságokat, illetve az adekvát tanítási módszereket illetően. Az ismeretszerzés vonatkozásában a gondolkodás, míg az ismeretek feldolgozása tekintetében a passzív tanulási szituációkat igénylő megfigyelés és megértés a domináns. A szakpárok tekintetében volt leginkább szignifikáns különbség az egyes tanulási stílus besorolások között, a bölcsészekre leginkább az asszimiláló, míg a természettudományi területre a konvergens stílus volt a jellemző. Mindezeket figyelembe véve az asszimiláló tanulási stílus szakértő tanári, míg a konvergens tréneri módszereket igényel.

TÓTH BRIGITTA* – DR. DEMETER KATALIN** – DR. HABIL. F. LASSÚ ZSUZSA***

*PhD-hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola

arcmaszat@gmail.com

**Eötvös Loránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző Kar

demeter.katalin@tok.elte.hu

*** Eötvös Loránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző Kar

f.lassu.zsuzsa@tok.elte.hu

Főképp/Nőkép

Kulcsszavak: gender, intézményes nevelés, mese

Számos kutatás bizonyította, hogy a magyar társadalmi közgondolkodásban erősen jelen van a hagyományos nemi szerepek elvárása. A 2001-ben közreadott Szerepváltozások. Jelentés a nők és férfiak helyzetéről című kötetben olvasható, hogy „a férj feladata a család eltartása” – „a nő feladata az otthoni teendők ellátása” szerepmegosztással való egyetértés a rendszerváltást követő évtizedben az akkor legfiatalabb generáció körében is növekedett (Pongrácz 2001). A magyar társadalomban jellemző családcentrikussággal együtt a nőknek hagyományos szerepeket szánó nézetek maradtak fenn (Blaskó 2005). A legújabb kutatás is azt mutatja, hogy a nők megélt valóságának változását nem követi a nők társadalmi helyzetéről folyó közbeszéd (Gregor és Kováts 2018). Az intézményes nevelés az óvodák és iskolák szintjén a mesékkel is formálja a nemi szerepekbe való bevezetést. Kutatásunkban az óvodai mesélés gender szempontú elemzését végeztük el 5 óvoda körében. A meséket az intézmények 2015-2016-os és 2016-2017-es nevelési évében működő, többségében 6-7 éves gyerekeket nevelő

óvodai csoportjainak pedagógiai naplójából gyűjtöttük ki. A dokumentumokból kigyűjtött 173 mesét narratív elemzéssel vizsgáltuk, majd a gyermekek számára is elérhető, illusztrált történetek közül 10 mese képi megjelenítését is elemeztük.

Eredményeink nem reprezentatívak, mégis felhívják a figyelmet arra, hogy már az óvodában főképp hagyományos nemi szerepet közvetítenek, ami azonban napjaink valódi nőképeinek csupán egy szelete.

TÓTH DORINA ANNA

PhD-hallgató, Debreceni Egyetem

anna.dorina.toth@gmail.com

Ha már a hibákból sem tanulunk... - A magyar felsőoktatás hátramenetben

Kulcsszavak: felsőoktatás-kutatás, közösségi felsőoktatási képzési központ, harmadik misszió

A rendszerváltás utáni felsőoktatási koncepciókat tanulmányozva megfigyelhető, hogy súlyos hatékonysági probléma forrásának tartják a magyar felsőoktatási intézményhálózat szétaprózottságát. A kis volumenű képzések pedig nem gazdaságosak. Az intézmények minden képzési területen, számtalan képzési programban próbálnak kiteljesedni, azonban ez a minőség ellen hat, nem racionális és nem is minőségi így a működésük. 2014-ben megjelent a kormány felsőoktatási stratégiának nevezett anyaga Fokozatváltás a felsőoktatásban. A teljesítményelvű felsőoktatás fejlesztésének irányvonalai (Fokozatváltás 2014), majd 2016-ban ennek egy továbbfejlesztett változata Fokozatváltás a felsőoktatásban Középtávú szakpolitikai stratégia (Fokozatváltás 2016) címmel. A 2015. évi felsőoktatási törvénymódosítás életre hívta a közösségi felsőoktatási képzési központ (KFKK) intézményét, s azt megelőzték olyan tervezetek, amely a hazai felsőoktatási rendszer versenyképességének fokozásáról, gazdasági működésének hatékonyra tételéről írtak (Fokozatváltás 2014, 2016). Azonban sokszor ellentmondásosak ezek a tervek, nem mindig racionálisak, gyakran elnagyolt, irreális célokat fogalmaznak meg ezekben. A vidéki, kis létszámú intézmények (ilyenek tekinthető a KFKK is) életképtelensége is világossá vált a felsőoktatás-politikai anyagokban. Kutatásunkban megoldást keresünk a vidéki főiskolák problémáira: a felsőoktatás-politikai célok vidékfejlesztési stratégiához történő illesztése során hasznos intézményekké válhatnak saját régiójukban, szűkebb környezetükben. Arra keressük a választ, hogyan válhatnak fenntarthatóvá a KFKK intézményei, tesszük ezt a sátorlajújhelyi KFKK alapításának, működésének, régiós kapcsolatainak bemutatásával.

DR. VÁRADI JUDIT* – DR. SZÚCS TÍMEA**

*Debreceni Egyetem

judit.varadi.06@gmail.com

**Debreceni Egyetem

szucstimea77@gmail.com

Perzisztencia a zeneművészeti felsőoktatásban

Kulcsszavak: lemorzsolódás, felsőoktatás, művészeti oktatás

Magyarországon a felsőfokú oktatás változásai jelentősen befolyásolták a művészeti oktatás struktúráját is. Napjainkban a művészképzés a kétszintű Bologna-rendszer szerint zajlik, tanári diplomát az osztatlan tanári mesterszak rendszerében lehet szerezni, a képzések közötti átjárás nehézkes, a struktúra nagyon bonyolult. Annak ellenére, hogy az oktatási törvény alanyi jogként határozza meg a felsőfokú tanulmányokat, művészeti képzésre csak szakmai alkalmassági vizsga teljesítésével nyer felvételt a hallgató.

A foglalkoztatottság javítása az iskolázottság emelésével jelentős célkitűzés, így a felsőfokú tanulmányok megszakítása, a lemorzsolódás csökkentése évek óta központi kérdése az oktatásszociológiának és az oktatáskutatásnak. A lemorzsolódás lehetséges okainak feltárása jelentősen hozzájárulhat egy csökkenő tendencia kialakításához. Ezért célul tűztük ki, hogy feltárjuk a hazai zenei képzést folytató intézményekben a

lemorzsolódás mögött rejlő magyarázatokat. A statisztikai eredmények alapján megállapíthatjuk, hogy a felsőoktatásban, a művészeti képzésben az egyik olyan terület, ahol a legkevesebb a tanulmányait megszakító hallgató. Kvalitatív kutatásunkban a zeneművészeti karok és intézmények vezetőivel készített interjúink alapján vizsgáljuk ezen speciális terület oktatási problémáit, a hallgatói jogviszony megszűnésének lehetséges okait, a diploma megszerzésének nehézségeit. Kutatásunkkal szeretnénk hozzájárulni a lemorzsolódás további csökkentéséhez azért, hogy az intézmények a tanulmányok félbehagyásának okait ismerve aktívan segíthessék a hallgatókat képzésük befejezésében és a diploma megszerzésében.

DR. VARJASI JÓZSEF GYULA

Szegedi Tudományegyetem JGYPK
varjasigy@gmail.com

Kodály Zoltán egyházi kórusművei

Kulcsszavak: kórusművek, filológia, karakterisztikus magyar ritmusképletek

A zenetanárképzésben a hallgatók szolfézs-, karvezetés-, kórus- és módszertanórán gyakran találkoznak Kodály pedagógiai műveivel. Az egyházi kompozíciók kevéssé ismeretesek. Az előadás azt a célt tűzte ki, hogy bemutassa Kodály Zoltán egyházi kórusműveit, melyek jelentősen hozzájárulnak a zenepedagógiai szemlélet gazdagításához. A vizsgálati szempontok a következő kérdéseken alapulnak: az egyházi népénekek hatással voltak-e Kodály zeneszerzői tevékenységére? Milyen zoltárfeldolgozásokat ismerünk Kodály művészetében? Mely kórusműveket ihlették egyházi néphagyományok és népszokások? Milyen kórusművek keletkeztek neves költők verseire? Vannak-e olyan művek, melyek visszavezethetők gregorián kapcsolatra? A kutatás módszere dokumentumelemzés a kórusműveken keresztül. A kutatást nagymértékben inspirálták a karvezetői gyakorlat során szerzett tapasztalataim, valamint a ritkán felhangzó egyházi művek, melyek közül Kodály születésének 125 éves évforduló alkalmából Szegeden elhangzott valamennyi zoltárszövegekre írt kompozíció. A kutatás során megállapítást nyert, hogy Kodály több kórusművének ihletője volt a Hozsanna népénekeskönyv: 2, 44, 87, 294/a 294/b. darabja. 9 zoltárfeldolgozáson alapuló kórusművet ismerünk. A következő darabok, a Jelenti magát Jézus, Pünkösdlő, Újlesztendőt köszöntő, Angyalok és pásztorok, Karácsonyi pásztortánc, szorosan kapcsolódnak népszokásokhoz. Neves költők: Balassi Bálint, Sík Sándor egyházi verseire is készültek kompozíciók. Megállapítást nyert, hogy bizonyos művek több feldolgozásban is megjelentek (egynemű, fiú-vegyeskar, férfikar, női kar) például Ének Szent István királyhoz, Esti dal.

DR. VINCZE BEATRIX

Eötvös Loránd Tudományegyetem, PPK
vincze.beatrix@ppk.elte.hu

Örökbe fogadjuk az iskolát! – a flensburgi Európa Egyetem tanárképzésének egy jó gyakorlata

Kulcsszavak: tanárképzés, innováció, gyakorlatorientált képzés

Az előadás célja, hogy bemutasson a nemzetközi jó gyakorlatok közül egy eredményes modellt a tanárképzésből, amelynek sikerül a hallgatókat az iskolai valósággal szembesíteni. A több éve folyó kísérlet sikeresen ötvöz több célkitűzést: erősíti az elmélet és a gyakorlat egységét, lehetőséget biztosít a tanárképzés kutatására, és előmozdítja a leendő tanárok szakmai professzionalizálódását és tanítási tapasztalatának bővítését, miközben az iskolai innováció motorja is.

A Flensburgi Tanárképző Intézet az eredetileg norvég projekt mintájára egy hétre „örökbe fogad” egy iskolát az MA-képzésben tanuló hallgatóival. A projektet vállaló hallgatók ekkor teljesen átveszik az iskola feladatellátását, amelynek tantestülete elutazik szakmai továbbképzésre (Winkel–Großmann–Grosch 2016). A tényleges projekt az előkészítéssel, megvalósítással és az értékeléssel együtt két és fél éves időszakot tesz ki, maga az egy hetes tanítás (adoptálás) egy szemeszterbe ágyazódik. A tanárképzés innovációjának sajátos modellje arra épít, hogy

az egyetemi oktatókból álló supervíziós csoport eredményesen tudja bevonni a fejlesztésbe mind a tanárképző intézetet, mind az iskolát, mind a hallgatókat (Hascher 2011, Weyland 2015). Egy többfázisú, egymást támogató, kiegészítő innováció valósul meg, amelynek haszna közvetlenül megjelenik a munkaerőpiacon is. A projekt előtérbe helyezi az élményszerűséget, a spontaneitást, a reflektivitást, a stressz kezelését, megelőzve az iskolai gyakorlatot lehetőséget ad a hallgatóknak, hogy kipróbálják kompetenciáikat. A leendő tanárokat konfrontáltatja az iskola valóságával és a tapasztalati tudáson át mélyíti el az elméletet, épít az egymástól való tanulásra.

A flensburgi modell lehetőséget kínál arra, hogy összevegyük azt a hazai tanárképzés gyakorlatával, a pedagógiai szemináriumokban rejlő lehetőségekkel, kiemelve azokat a rejtett vagy kevésbé ismert jó gyakorlatokat, amelyek a hallgatókat már a képzés korai szakaszában bevezetik az iskola világába.

VREMIR MÁRTA

MA-hallgató, Nyelvtudományi Intézet, Kolozsvár
vremirmarta@gmail.com

Anyanyelv, másodnyelv, környezeti nyelv

Kulcsszavak: anyanyelv, környezeti nyelv, nyelvi kompetenciák, nyelvi stratégiák

Kisebbségi, erdélyi magyarként elkerülhetetlen és fontos az államnyelv megfelelő ismerete és használata, ez viszont nehezen valósítható meg anélkül, hogy a román nyelvet környezeti nyelvként vagy akár idegen nyelvként sajátíthassák el a beszélők. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy a gyermekek elsősorban megfelelő anyanyelvi ismeretekkel rendelkezzenek, ami sok esetben kihívást jelent, ugyanis a kétnyelvű élethelyzet nem egyszer azt eredményezi, hogy a gyermekek sem anyanyelvüket, sem a környezeti nyelvet nem ismerik megfelelő mértékben. A magyar és a román nyelvi kompetencia mértékét a minden évben ismétlődő nyolcadikos záróvizsga és az érettségi vizsga eredményei alapján lehet statisztikailag feldolgozni. A pillanatnyi eredmények azt mutatják, hogy a magyar nyelven vizsgázó gyermekek nemcsak román nyelvből teljesítenek gyengébben, hanem a magyar vizsgákon sem mutatnak kiemelkedő teljesítményt. A tanulmány kolozsvári diákok magyar és román nyelvi kompetenciáját, illetőleg a nyelvek elsajátítására vonatkozó stratégiákat kívánja bemutatni.